

พฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลพระนคร

Information Behavior in Digital Environment of Students from Rajamangala

University of Technology Phra Nakhon

อังคณา แวชอแหะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง: พฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมนคลพระนคร
ผู้วิจัย: อังคณา แวซอเหาะ
พ.ศ.: 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมนคลพระนคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมนคลพระนคร ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า

นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศมากที่สุดคือ การทำงานพิเศษ รองลงมาคือ ประกอบการทำรายงาน และประกอบการวิจัย หรือโครงการ หรือแผนงาน

นักศึกษามีขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศตามลำดับดังนี้ การกำหนดหัวข้อที่ต้องการ การเลือกหรือแยกแยะสารสนเทศ การสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การเชื่อมโยงการค้นหาสารสนเทศ และติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ เพิ่มเติม

พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา พบว่า วิธีการที่นักศึกษาเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศมากที่สุด คือการค้นหาจากเว็บไซต์ แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ โปรแกรมค้นหามืออินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น วิธีการเชื่อมโยงสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การใช้จุดเชื่อมโยงบนโปรแกรมช่วยค้นหามืออินเทอร์เน็ต (Search Engine) เช่น Google, Yahoo เป็นต้น วิธีการประเมินสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ เนื้อหาครบถ้วนตามความต้องการ และผู้ให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ วิธีการติดตามสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การติดตามจากสิ่งสังคมออนไลน์ เช่น Weblog, Facebook, Youtube เป็นต้น รูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ รูปภาพ และการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของเนื้อหาอีกครั้ง

Title: Information Behavior in Digital Environment of Students from Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Researcher: Angkhana Wesoho

Year: 2020

Abstract

The objective of this research was to study information behavior in digital environment of students from Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.

The sample was 387 undergraduate students from Rajamangala University of Technology Phra Nakhon in the academic year 2019. The research tool was a questionnaire.

The results of the research were that the students aimed to find supplementary information for extra work, do report and research or project respectively.

Students had the process of searching for information in the following order : specify the topic; select or organize the information; survey information and resources; search information link and follow up with new information.

Most information behavior of students was searching from the websites such as Google, Yahoo and using link points on search engines like Google, Yahoo, etc.

Method for assessing information that students used the most was complete content and reliable information.

Method for keeping track of information that students used the most was from social media such as Weblog, Facebook, YouTube.

The information format that students used the most were pictures. And the action after obtaining the information that students used the most was validation and completeness of the content.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการประสานงานติดต่อนักศึกษาสำหรับการให้ข้อมูล ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาวิณี อุ๋นวัฒนา ที่ช่วยเหลือในการแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษในงานวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อังคณา แวซอเหาะ

25 ธันวาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพประกอบ	
บทที่	
1. บทนำ	1
ความสำคัญ และที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ	7
ความหมายของพฤติกรรม	7
ความหมายของพฤติกรรมสารสนเทศ	8
ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ	10
ทรัพยากรสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ	17
ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศ	17
ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ	17
ความหมายของแหล่งสารสนเทศ	18
ประเภทของแหล่งสารสนเทศ	19
การพิจารณาคุณค่าทรัพยากรสารสนเทศ	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	22
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	22
การบริการสารสนเทศภายในห้องสมุด	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	33
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	33
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
5. สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	51
สรุปผลการวิจัย	51
อภิปรายผลการวิจัย	54
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	60
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก	66
แบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของ	
นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	67
ประวัติผู้วิจัย	73

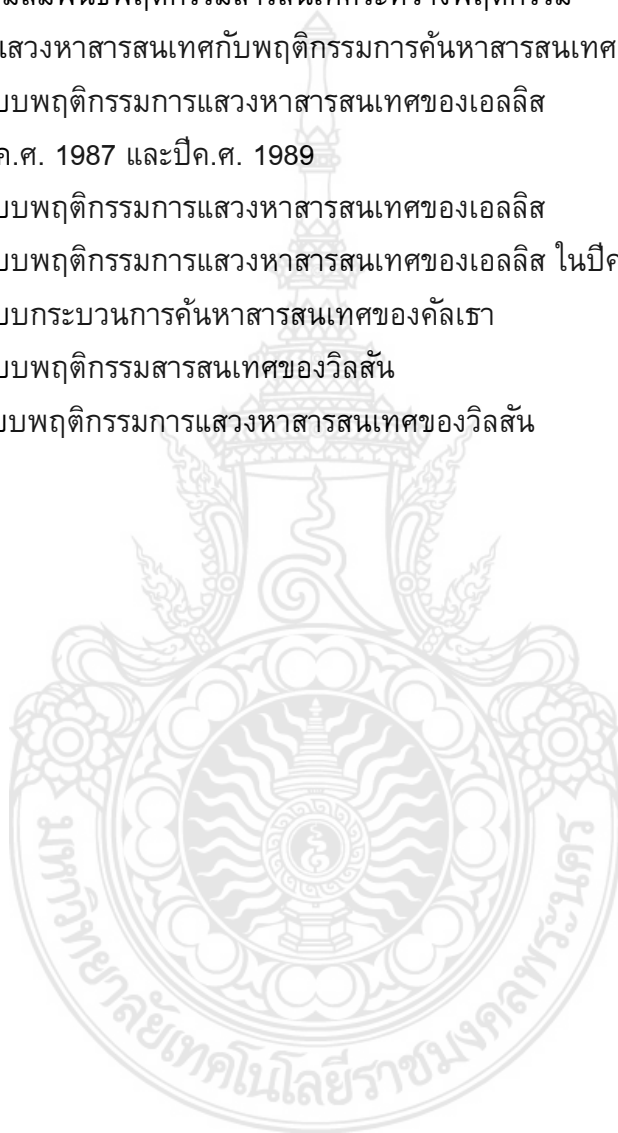
สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย	33
2	คำร้อยละข้อมูลของนักศึกษา	38
3	ระดับวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา	40
4	ลำดับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศ	41
5	ระดับพฤติกรรมการเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา	42
6	ระดับพฤติกรรมการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษา	43
7	ระดับพฤติกรรมการเชื่อมโยงสารสนเทศของนักศึกษา	44
8	ระดับพฤติกรรมการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา	45
9	ระดับพฤติกรรมการติดตามสารสนเทศของนักศึกษา	46
10	ระดับพฤติกรรมการใช้รูปแบบสารสนเทศของนักศึกษา	47
11	ระดับพฤติกรรมการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ ของนักศึกษา	48
12	ปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ	49
13	ข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ	50

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์พฤติกรรมสารสนเทศระหว่างพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศกับพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ	9
2	ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส ในปีค.ศ. 1987 และปีค.ศ. 1989	11
3	ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส	12
4	ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส ในปีค.ศ 1997	13
5	ตัวแบบกระบวนการการค้นหาสารสนเทศของคัลเฮา	14
6	ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของวิลสัน	15
7	ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิลสัน	16

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในยุคประเทศไทย 4.0 เป็นยุคของการมุ่งก้าวสู่อุตสาหกรรมใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อสร้างมูลค่า เช่น การทำเกษตรสมัยใหม่ การทำอาหารแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในชุมชน ธุรกิจยานยนต์ เป็นต้น ซึ่งบุคคลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพึ่งพาข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ต่างๆ ที่หลากหลาย และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเป็นผู้รู้และเท่าทันสารสนเทศที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถนำข้อมูล สารสนเทศมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือบุคคลต้องรู้จักสารสนเทศที่ตนเองต้องการ รู้จักการแสวงหาสารสนเทศ รู้จักการประเมินสารสนเทศ รู้จักการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศ รู้จักการนำเสนอสารสนเทศ และรู้จักที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับบริษัทสยามออร์แกนิก ซึ่งเป็น Startup ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ของเกษตรกรอย่างยั่งยืน ซึ่งมีภารกิจหลัก คือการแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกร กลุ่มเป้าหมายหลักเน้นที่ภาคอีสาน ซึ่งมีเกษตรกรมากกว่า 10 ล้านคน และการสร้างผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกที่친วัตกรรม มีความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีต่อสุขภาพและอร่อย การที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และแก้ปัญหาดังกล่าวได้นั้น จะไม่สามารถทำได้หากไม่มีการวางแผนและการออกแบบที่ดี โดยอาศัยข้อมูลที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งทางบริษัทได้มีการว่าจ้างบริษัทที่ทำระบบ Back Office ในกลุ่มของ Data Collection ของเกษตรกรทั้งหมด เพื่อใช้เก็บข้อมูลทางด้านการเกษตร ด้านต้นทุนการผลิต และด้านผลผลิต เป็นต้น (ลี. 2561 : 14-19) จะเห็นได้ว่าการเข้าใจในความต้องการของข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สามารถพัฒนา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และอยู่รอดได้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญด้านหนึ่งของพฤติกรรมสารสนเทศ

พฤติกรรมสารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลซึ่งเชื่อมโยงบุคคลผู้นั้นให้เข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่างๆ โดยใช้ช่องทางในการเผยแพร่จากสื่อต่าง ๆ และการได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ (วชิร ยิ่งยีน, ศิวานถ นันทพิชัย และจิตติมา เพชรแก้ว. 2559 : 36) ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศจึงไม่เพียงเฉพาะที่ผู้ใช้ หรือผู้แสวงหาสารสนเทศมีปฏิสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศ ในขณะที่ค้นหาสารสนเทศเท่านั้น แต่จำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้นับตั้งแต่เกิดความต้องการสารสนเทศ โดยการศึกษาที่มีผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง

สารสนเทศมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความรู้ความสามารถของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชวมงคลพระนครได้มีการจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย คือ “สร้างคนสู่งาน เชี่ยวชาญเทคโนโลยี สร้างคนดีสู่โลกอาชีพ” โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงบูรณาการ พัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ คุณุณธรรม สู่มาตรฐานสากล กล่าวคือ นักศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ เข้าใจถึงปัญหาความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ รู้จักการประเมินสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และการใช้สารสนเทศอย่างมีคุณธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศเพื่อทำความเข้าใจถึงวิธีการต่าง ๆ ของนักศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์กับสารสนเทศ การทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์ ใส่ใจนวัตกรรม มีวิจรณ์ญาณแก้ปัญหาเป็น สื่อสารดี และเต็มใจร่วมมือ ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการอัปเดตทุกข้อมูลข่าวสาร รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ และฉลาดสื่อสาร และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว ริเริ่มสิ่งใหม่ ใส่ใจดูแลตัวเอง รู้จักสังคม เรียนรู้วัฒนธรรม และมีความเป็นผู้นำ เพื่อเป็นบุคคลที่ตลาดแรงงานต้องการ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาพฤติกรรมของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าด้านสารสนเทศก้าวสู่บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีทักษะของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ตามความต้องการของตลาดแรงงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชวมงคลพระนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชวมงคลพระนคร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมตัวแบบของพฤติกรรมสารสนเทศ และตัวแปรที่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมสารสนเทศจากเอกสารต่าง ๆ จนสามารถเลือกตัวแบบของพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อใช้ในวิจัยครั้งนี้ โดยครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ

2. การใช้แหล่งสารสนเทศ
3. การเชื่อมโยงสารสนเทศ
4. การประเมินสารสนเทศ
5. การติดตามสารสนเทศ
6. รูปแบบสารสนเทศ
7. การดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 11,183 คน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2563 : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นเริ่มจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 607) ต่อจากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้นตามคณะโดยกำหนดสัดส่วนประชากร ได้จำนวน 387 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 คณะที่ศึกษา

1.1.1 คณะบริหารธุรกิจ

1.1.2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

1.1.3 คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น

1.1.4 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

1.1.5 คณะศิลปศาสตร์

1.1.6 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.1.7 คณะวิศวกรรมศาสตร์

1.1.8 คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

1.1.9 คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

- 1.2 ชั้นปีที่ศึกษา
 - 1.2.1 ชั้นปีที่ 1
 - 1.2.2 ชั้นปีที่ 2
 - 1.2.3 ชั้นปีที่ 3
 - 1.2.4 ชั้นปีที่ 4
- 1.3 ผลการเรียนรู้สะสมล่าสุด
 - 1.3.1 ต่ำกว่า 2.00
 - 1.3.2 2.00-2.50
 - 1.3.3 2.51-3.00
 - 1.3.4 3.01-3.50
 - 1.3.5 3.51-4.00
- 1.4 วัตถุประสงค์การใช้งาน
 - 1.4.1 ประกอบการทำการบ้าน
 - 1.4.2 ประกอบการทำรายงาน
 - 1.4.3 ประกอบการวิจัย/โครงการ/แผนงาน
 - 1.4.4 ติดตามข้อมูลข่าวสาร
 - 1.4.5 เพิ่มพูนความรู้
 - 1.4.6 การทำงานพิเศษ
 - 1.4.7 สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้
 - 1.4.8 พักผ่อนและความบันเทิง
 - 1.4.9 เตรียมตัวก่อนเรียนในแต่ละหัวข้อ
 - 1.4.10 เตรียมตัวในทดสอบ/การสอบ
2. ตัวแปรตามคือ พฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562
2. พฤติกรรมสารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ เพื่อให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งการ

ประเมินและตรวจสอบสารสนเทศ เพื่อสามารถนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ โดยสามารถแบ่งพฤติกรรมได้ดังนี้

2.1 การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ เป็นการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ เช่น การเริ่มต้นจากการสอบถามอาจารย์ผู้สอน เพื่อน หรือบุคคลภายในครอบครัว การอ่านจากหนังสือในเรื่องนั้น ๆ การอ่านจากวารสาร และหนังสือพิมพ์ ค้นหาจากเว็บไซต์ ค้นหาจากฐานข้อมูล เป็นต้น

2.2 การใช้แหล่งสารสนเทศ เป็นการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ หรือสนใจอยู่อย่างกว้าง ๆ โดยการสำรวจจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแหล่งค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ เช่น การเลือกใช้โปรแกรมค้นหาบนอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น การใช้วิกิพีเดีย การใช้ Web Board และการใช้เว็บไซต์ของภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย รวมทั้งการสอบถามบุคคล เป็นต้น

2.3 การเชื่อมโยงสารสนเทศ เป็นการเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับจากรายการอ้างอิง หรือบรรณานุกรม หรือจุดเชื่อมโยงบนเว็บไซต์ เป็นต้น

2.4 การประเมินสารสนเทศ เป็นการประเมินคุณค่าของสารสนเทศที่ค้นหาได้ โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ในการประเมินสารสนเทศ เช่น ความน่าเชื่อถือ ความทันสมัย ความครบถ้วน เป็นต้น

2.5 การติดตามสารสนเทศ เป็นการติดตามข้อมูล สารสนเทศใหม่ ๆ ในสาขาวิชา หรือหัวข้อที่สนใจ เช่น การติดตามบุคคลที่รู้จัก สื่อสังคมออนไลน์ สื่อมวลชน เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย หน่วยภาครัฐ และเอกชน เป็นต้น

2.6 รูปแบบสารสนเทศ เป็นการเลือกสารสนเทศที่ต้องการมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เนื้อหาทั้งหมด เนื้อหาบางส่วน รูปภาพ สื่อประสม เป็นต้น

2.7 การดำเนินการหลังจากได้รับสารสนเทศ เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการค้นหาสารสนเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของเนื้อหาอีกครั้ง การวางแผนเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ทันที

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบพฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2. ทำให้ทราบแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าด้านสารสนเทศ และเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะของบุคคลในศตวรรษที่ 21

3. ทำให้ได้รับข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องในหมวดศึกษาทั่วไป กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ

ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรืออาการที่ แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2554 : ออนไลน์)

พฤติกรรมเป็นลักษณะการกระทำของที่บุคคลแสดงออกมา หรือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่สามารถควบคุมได้ เมื่อมีสิ่งที่เข้ามากระทบต่อความรู้สึก หรือความต้องการ บุคคลจะตัดสินใจโดยใช้สติ และอารมณ์ว่าต้องการแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างไร เช่น การเดินออกจากสถานที่ หรือสถานการณ์ที่เข้ามากระทบความรู้สึกที่ทำให้เสียใจ และพฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้ เมื่อมีสิ่งที่เข้ามากระทบต่อความรู้สึก หรือความต้องการจะแสดงปฏิกิริยาสะท้อนกลับทันที เช่น การกระพริบตา หรือปิดตาเมื่อมีแสงสะท้อนมากกระทบใบหน้า รูปแบบพฤติกรรมของบุคคลสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. พฤติกรรมภายนอก หรือการแสดงออกของมนุษย์ หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกที่ทำให้บุคคลอื่นสามารถมองเห็น และเข้าใจได้ เช่น การเดิน การพูด การแสดงสีหน้า การหัวเราะ เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายใน หรือจิตใจของบุคคล หมายถึง ความคิด ความรู้สึก จินตนาการ การรับรู้ เจตคติ อารมณ์ เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก แต่บุคคลอื่นไม่สามารถมองเห็นได้ และเข้าใจได้จนกว่าบุคคลนั้นจะบอก หรือแสดงบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้บุคคลอื่นรับรู้

พฤติกรรม หรือการกระทำของบุคคลจะประกอบด้วยความรู้สึก การกระทำ และความคิด การเปลี่ยนแปลงบางส่วนจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ เสมอ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าในขณะที่เรากระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เรากำลังคิดอย่างไรมีความรู้สึกอย่างไร

พฤติกรรมของบุคคลมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (สำนักวิชาการศึกษาก้าวไกล และนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

1. การรับรู้ เป็นการแปลความหมาย จากการสัมผัส โดยเริ่มตั้งแต่การมีสิ่งเร้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัส ทั้ง 5 และส่งต่อไปยังสมอง เพื่อแปลความหมาย

2. การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่ค่อนข้างถาวร เป็นผลจากประสบการณ์ และการฝึกฝน

3. การคิด เป็นกระบวนการของสมองในการสร้างสัญลักษณ์หรือภาพให้ปรากฏในสมองเพื่อเป็นตัวแทนของวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความสามารถในการคิดนั้นมีความสัมพันธ์ระดับสติปัญญา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ความคิดรวบยอด เป็นลำดับขั้นที่เกิดจากการทำงานของสมองในการจัดกลุ่ม หรือการสรุปรวมที่จะทำความเข้าใจในสิ่งของ บุคคล เรื่องราว ประสบการณ์ ต่าง ๆ ที่ได้รับรู้หรือต่อความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าคืออะไร

3.2 จินตนาการ เป็นการสร้างภาพขึ้นในสมองตามความนึกคิดของตนเองเป็นผลมาจากการสะสมการรับรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาผสมกับความต้องการ ความสนใจ ความคาดหวังอารมณ์ และความรู้สึกของบุคคล การจินตนาการในสิ่งเดียวกันของบุคคลแต่ละคน จะแตกต่างกันออกไป

4. สติปัญญา เป็นความสามารถในตัวบุคคล ที่จะทราบได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ระดับของสติปัญญาสังเกตได้จากการแสดงออกที่มีความคล่องแคล่ว รวดเร็ว ความถูกต้องความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาและการปรับตัว

5. เจตคติ เป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในทางบวกหรือทางลบ เช่น พอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด สภาวะนี้เป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของพฤติกรรมของบุคคลต่อเหตุการณ์ สิ่งของ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

6. อารมณ์ เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้า ซึ่งมีผลต่อร่างกาย และการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

7. ความเชื่อ เป็นการยอมรับนับถือเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่บนพื้นฐานของความคิดเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้ หรืออาจตั้งอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับ ศรัทธา โดยปราศจากเหตุผล หรือการพิสูจน์ใด ๆ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม

ความหมายของพฤติกรรมสารสนเทศ

พฤติกรรมสารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลหนึ่งซึ่งเชื่อมโยงบุคคลผู้นั้นให้สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ โดยใช้ช่องทางในการเผยแพร่จากสื่อต่าง ๆ และการได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมค้นหาสารสนเทศ (วชิร ยั่งยืน, ศิวนาถ นันทพิชัย และฐิติมา เพชรแก้ว. 2559 : 36)

1. พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ (Information Seeking Behavior) หมายถึง วิธีการ กิจกรรม หรือปฏิสัมพันธ์ที่บุคคลกระทำ เพื่อแสวงหาสารสนเทศในการตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างมีจุดหมาย

2. พฤติกรรมค้นหาสารสนเทศ (Information Search Behavior) หมายถึง พฤติกรรมย่อยที่ผู้ค้นหาสารสนเทศมีปฏิสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศ การใช้ความคิด

สติปัญญา ความรู้ในการสืบค้นสารสนเทศ การใช้เครื่องมือในการสืบค้น การใช้ตรรกบูลีน และการตัดสินใจเลือกสารสนเทศโดยพิจารณาสารสนเทศที่สืบค้นได้นั้นตรงกับความต้องการหรือไม่

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพฤติกรรมสารสนเทศ ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกทั้งหมดในการตอบสนองความต้องการข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศ เพื่อการปฏิบัติงาน ความบันเทิง การเรียนการสอน หรือการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น เรียกได้ว่าเป็นพฤติกรรมสารสนเทศของบุคคลโดยมีลักษณะความสัมพันธ์ดังภาพ 1

ภาพ 1 ความสัมพันธ์พฤติกรรมสารสนเทศระหว่างพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศกับพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ

ที่มา : Wilson. 1990 อ้างอิงใน แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ. ม.ป.ป. : ออนไลน์.

ความต้องการสารสนเทศของบุคคลจะนำไปสู่พฤติกรรมที่แตกต่างกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ผู้ที่มีความต้องการสารสนเทศต้องแสวงหาสารสนเทศเสมอ หรือในทางกลับกันความต้องการสารสนเทศก็ไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการเสมอไป ทั้งนี้อาจเกิดจากภาวะที่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการได้ (Wilson. 1990 อ้างอิงใน แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ

ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศสามารถแสดงให้เห็นถึงกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมค้นหาสารสนเทศ โดยสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมการแสวงหา และการค้นหา สาเหตุ และผลลัพธ์ของพฤติกรรมแสวงหา และพฤติกรรมค้นหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศในสภาวะแวดล้อมดิจิทัล ซึ่งมีตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส (Ellis Behavioral Model of Information Seeking)

ตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ 3 กลุ่ม ณ มหาวิทยาลัยเซเชลล์ ได้แก่ นักวิจัยในหน่วยงานวิจัยและนักวิชาการสาขาจิตวิทยา นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ในสาขาอื่น ๆ และนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ ถึงรูปแบบ และลักษณะการแสวงหาและการค้นหาสารสนเทศ โดยคำถามในการวิจัยเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการวิจัยลักษณะการใช้สารสนเทศ และคำถามเฉพาะเจาะจงที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการดัชนี สารสนเทศ และระบบออนไลน์ ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศที่เอลลิสพัฒนาขึ้นจากการวิจัย ในปี ค.ศ 1987 และปี ค.ศ 1989 ประกอบไปด้วย 6 ประการ ได้แก่

1) การเริ่มต้น (Starting) เป็นการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ โดยอาจมาจากการทำงานชิ้นใหม่ หรือสนใจค้นหาความรู้ในเรื่องใหม่ ๆ ซึ่งผู้แสวงหาอาจจะเริ่มต้นจากการสอบถามเพื่อนร่วมงาน หรือผู้รู้ การอ่านตำราพื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ เป็นต้น

2) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) เป็นการเชื่อมโยงสารสนเทศจากการอ้างอิง หรือบรรณานุกรม โดยอาจเป็นการเชื่อมโยงย้อนหลัง หรือเชื่อมโยงจากรายการอ้างอิง หรือรายการบรรณานุกรมในเอกสารที่มีอยู่ หรือการเชื่อมโยงไปข้างหน้าคือ การเชื่อมโยงว่ามีเอกสารใดอ้างอิงถึงเอกสารที่มีอยู่บ้าง

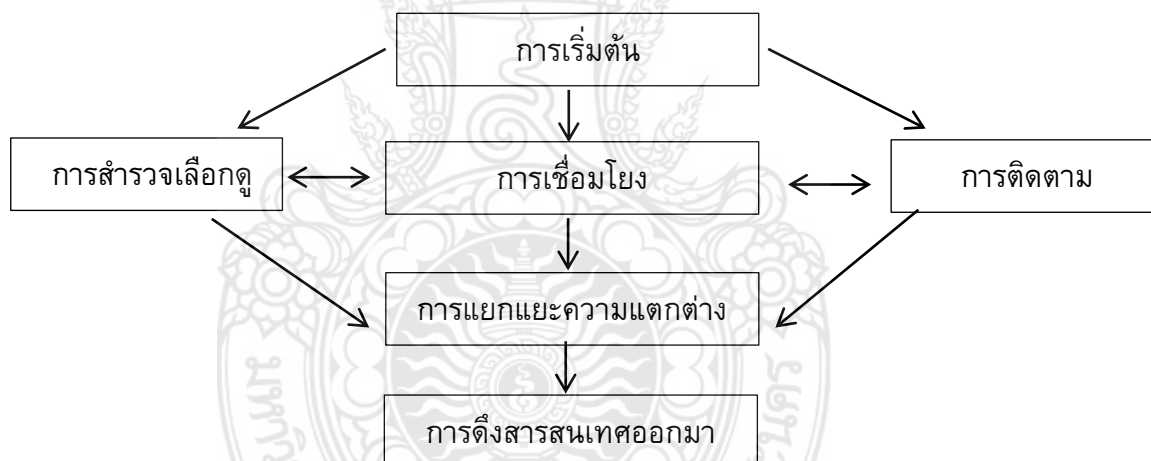
3) การสำรวจเลือกดู (Browsing) เป็นการค้นหา โดยมีเรื่องที่ต้องการ หรือสนใจอย่างกว้าง ๆ โดยการสำรวจจากหน้าสารบัญวารสารในสาขาวิชาที่สนใจ เพื่อเลือกดูบทความที่อาจตรงกับความสนใจ ซึ่งเป็นการเลือกดูแบบผ่าน ๆ อาจไม่มีบทความใดที่สนใจหรือตรงกับความต้องการ และบางครั้งอาจพบบทความที่ตรงกับความต้องการ และสนใจ นอกจากนี้ยังมีความทันสมัย การสำรวจเลือกดูต่างจากการค้นแบบเฉพาะเจาะจงที่ค้นหาจากหัวข้อเรื่อง หรือชื่อเรื่องโดยตรง

4) การแยกแยะความแตกต่าง (Differentiating) เป็นการแยกแยะและคัดเลือกสารสนเทศที่แสวงหาได้ โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ในการคัดกรอง เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อ

วารสาร คำสำคัญ เป็นต้น คุณลักษณะ และคุณภาพของสารสนเทศที่สืบค้นได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้สืบค้นแต่ละคน

5) การติดตาม (Monitoring) เป็นการติดตามการเปลี่ยนแปลงของสารสนเทศใหม่ ๆ ในสาขาวิชา หรือแวดวงวิชาการที่สนใจ และค้นเคยจากแหล่งที่สนใจเป็นระยะ ๆ เช่น การติดตามจากรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ในรายวิชานั้น ๆ การติดตามอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ การติดตามอ่านวารสารบางรายชื่อที่ดีพิมพ์ การติดต่อสื่อสารกับนักวิจัยหรือนักวิชาการที่ตนเองรู้จัก เป็นต้น

6) ดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) เป็นการดึงหรือคัดเลือกสารสนเทศที่ต้องการจากแหล่งข้อมูลที่เลือกไว้ เช่น รายงานการวิจัย บทความวารสาร หนังสือฐานข้อมูล หรือเอกสารการประชุม ซึ่งเป็นสารสนเทศเพียงบางส่วนเอกสารที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที เช่น สถิติ คำกล่าวหรือคำพูดสำคัญ ผลการวิจัย เป็นต้น ผู้แสวงหาจำเป็นต้องระบุเอกสารที่มีสารสนเทศที่ต้องการเสียก่อน จึงจะสามารถดึงสารสนเทศออกมาได้ ดังภาพ 2

ภาพ 2 ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิสในปีค.ศ. 1987 และปีค.ศ. 1989

ที่มา : แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ. ม.ป.ป. : ออนไลน์.

ในปีค.ศ 1993 เอลลิส และคณะ ได้ศึกษาวิจัยถึงกระบวนการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมกับนักวิจัยทางฟิสิกส์เคมี และวรรณคดีอังกฤษ โดยใช้กรอบทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัยที่เกี่ยวกับงานวิจัยของเอลลิสที่ศึกษาครั้งแรกกับนักสังคมศาสตร์ จากการวิจัยครั้งนี้ได้ขยายตัวแบบ พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยเพิ่มพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศขึ้นอีก 2 ประการ ได้แก่

1) การตรวจสอบ (Verifying) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับ เช่น การตรวจสอบซ้ำจากเอกสาร หรือฐานข้อมูลอื่นว่าสารสนเทศที่ได้รับตรงกันหรือไม่

2) การจบ (Ending) เป็นการแสวงหาสารสนเทศขั้นสุดท้าย เพื่อเก็บรวบรวมสารสนเทศที่แสวงหาได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน และทำให้เกิดความแน่ใจว่าได้สารสนเทศในระดับที่ต้องการแล้ว ผู้แสวงหาสารสนเทศจะอยู่ในช่วงของกิจกรรมการเตรียมจัดทำต้นฉบับเพื่อนำไปเผยแพร่ กิจกรรมในช่วงการจบ เช่น การทำสรุป การทำบันทึก เป็นต้น

ทั้งนี้เอลลิสอธิบายว่ารายละเอียดความสัมพันธ์ภายใน หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ในตัวแบบจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมต่าง ๆ ในตัวแบบจึงไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นขั้นตอนที่จำเป็นต้องเรียงลำดับเสมอไป ดังภาพ 3

ภาพ 3 ตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส

ที่มา : Wilson. 1999 อ้างอิงใน สุกานดา เจริญวันชัยกุล. 2554 : 16

ในปีค.ศ 1997 เอลลิส ได้ปรับปรุงตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศขึ้นอีกครั้งจากผลการวิจัยพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของวิศวกร และนักวิจัยสาขาวิทยาศาสตร์ของศูนย์วิจัยในประเทศนอร์เวย์ ตัวแบบที่มีการปรับปรุงขึ้นมาใหม่นี้ประกอบไปด้วยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ 8 ขั้นตอน ได้แก่

1) การสำรวจ (Surveying) เป็นการสำรวจสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับภาระงาน หรือโครงการที่จะเริ่มต้นอย่างรวดเร็ว

2) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Chaining) เป็นการเชื่อมโยงไปสู่สารสนเทศอื่น ๆ จากรายการอ้างอิงในรูปแบบต่าง ๆ ในสารสนเทศที่เป็นจุดเริ่มต้น

3) การตรวจตรา (Monitoring) เป็นการติดตามความก้าวหน้า และเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ในสาขาใดสาขาหนึ่งจากแหล่งสารสนเทศที่ติดตามอยู่ทั้งจากช่องทางสารสนเทศที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4) การสำรวจเลือกดู (Browsing) เป็นการสำรวจเลือกดูสารสนเทศ ทั้งจากแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ

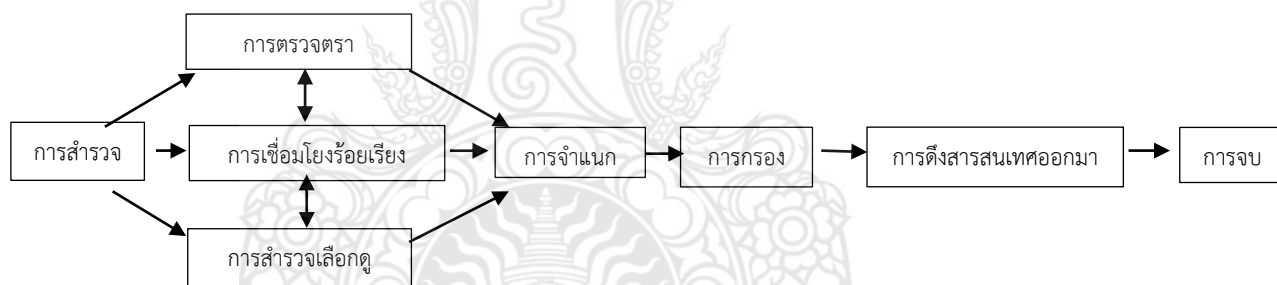
5) การจำแนก (Distinguishing) เป็นการจัดลำดับความสำคัญของสารสนเทศกับความเกี่ยวข้อง

6) การกรอง (Filtering) เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกรองสารสนเทศในระหว่างการค้นหา เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และตรงตามความต้องการมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

7) การดึงสารสนเทศออกมา (Extracting) เป็นการสำรวจสารสนเทศที่พบทั้งหมด เพื่อค้นหาเนื้อหาที่สนใจจากสารสนเทศนั้นๆ

8) การจบ (Ending) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อรวบรวมสารสนเทศทั้งหมด และนำเสนอสารสนเทศ

ตัวแบบของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส ทำให้ทราบถึงการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสารสนเทศ รวมทั้งกิจกรรมของบุคคลที่สะท้อนถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ดังภาพ 4

ภาพ 4 ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส ในปีค.ศ 1997

ที่มา : เดชดน้อย จุ้ยชุม. 2555 : 35

2. ตัวแบบกระบวนการค้นหาสารสนเทศของคัลเฮา (Information Search Process of Kuhlthau)

ตัวแบบกระบวนการค้นหาสารสนเทศของคัลเฮา เป็นที่รู้จักในชื่อของ ISP (Information Search Process) เป็นตัวแบบพฤติกรรมที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง โดยพัฒนาจากแนวคิดของเดอรวิน (Dervin) เคลลี (Kelly) เบลคิน (Belkin) และเทย์เลอร์ (Taylor) ซึ่งแสดงถึงขั้นตอนความเปลี่ยนแปลงความรู้สึก ความคิด และการแสดงออก จากแนวคิดดังกล่าวคัลเฮาได้เสนอกิจกรรมทางกายภาพ คือ การปฏิบัติหรือสิ่งที่กระทำเป็นการเรียนรู้ที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้ใช้ จิตพิสัย คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นทัศนคติความเชื่อ ความสนใจของผู้ใช้และพุทธิพิสัย คือ ความคิดเกี่ยวกับกระบวนการ และเนื้อหาที่ผู้ใช้อยู่ต้องใช้

ความคิด และสติปัญญาตัดสินใจเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการ โดยทั้ง 3 อย่างเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการค้นหาสารสนเทศ และนำมาใช้ร่วมกับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศ ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) กำหนดประเด็นหรือหัวเรื่อง และวิธีการค้นหา (Initiation)
- 2) เลือกประเด็นหรือหัวเรื่อง และวิธีการที่ได้กำหนดไว้แล้วลงมือค้นหา (Selection)
- 3) สืบหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือหัวเรื่องเพื่อความเข้าใจ (Exploration)
- 4) เจาะจงข้อมูลที่สนใจ แล้วเลือกในประเด็นนั้น ๆ (Formulation)
- 5) รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ได้เลือกไว้ และจัดบันทึกรายละเอียด (Collection)
- 6) เตรียมการนำเสนอ หรือการนำไปใช้ (Presentation)

ตัวแบบกระบวนการค้นหาสารสนเทศของคัลเฮา มีขั้นตอนการเริ่มต้นที่เป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน ดังภาพ 5

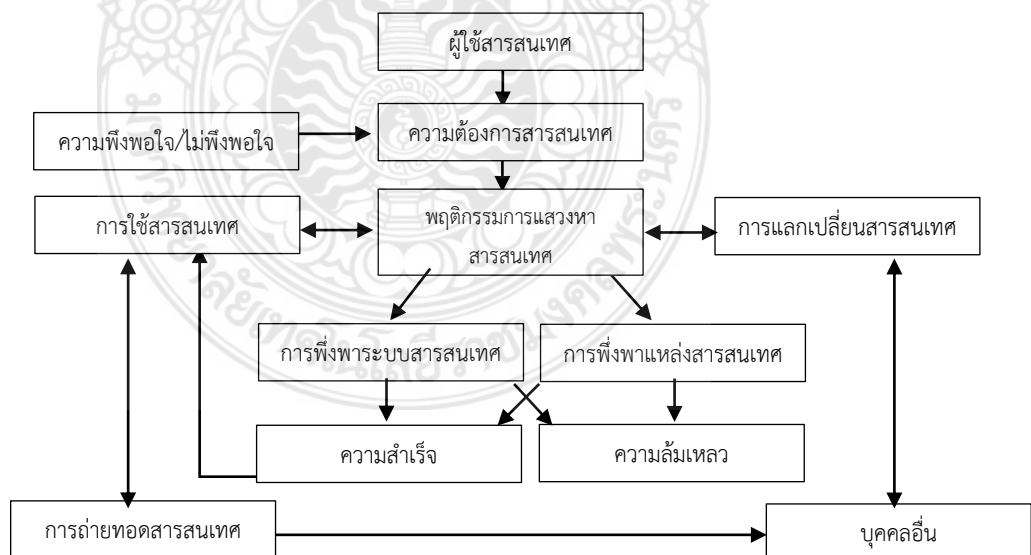
ภาพ 5 ตัวแบบกระบวนการค้นหาสารสนเทศของคัลเฮา

3. ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของวิลสัน (Wilson's Information Seeking Behaviour Model)

วิลสัน ได้เสนอตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศภายใต้แนวคิด ดังนี้ (Wilson. 1999 อ้างอิงใน แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ. ม.ป.ป. : ออนไลน์.)

- 1) พฤติกรรมสารสนเทศครอบคลุมพฤติกรรม หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 2 ด้าน คือ พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ
- 2) พฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้นั้นมีจุดผลักดันมาจากความต้องการสารสนเทศ
- 3) เมื่อเกิดความต้องการสารสนเทศ ผู้ใช้จึงจำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศ โดยใช้ระบบ หรือบริการสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- 4) ในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ นอกจากระบบหรือบริการสารสนเทศแล้ว ผู้ใช้หรือผู้แสวงหาสารสนเทศยังอาจได้สารสนเทศด้วยการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น และยังสามารถส่งหรือถ่ายโอนสารสนเทศที่ได้ไปให้ผู้อื่นได้อีกด้วย
- 5) ผลที่ได้จากการแสวงหาสารสนเทศจากระบบหรือบริการสารสนเทศ อาจเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลว ทั้งนี้เนื่องจากค้นหาพบสารสนเทศที่ต้องการพบ หรือไม่พบ หากไม่พบอาจจำเป็นต้องกลับไปค้นหาสารสนเทศใหม่อีกครั้ง
- 6) หลังจากนั้นเมื่อได้รับสารสนเทศที่ต้องการแล้ว จึงนำสารสนเทศไปใช้ตามวัตถุประสงค์

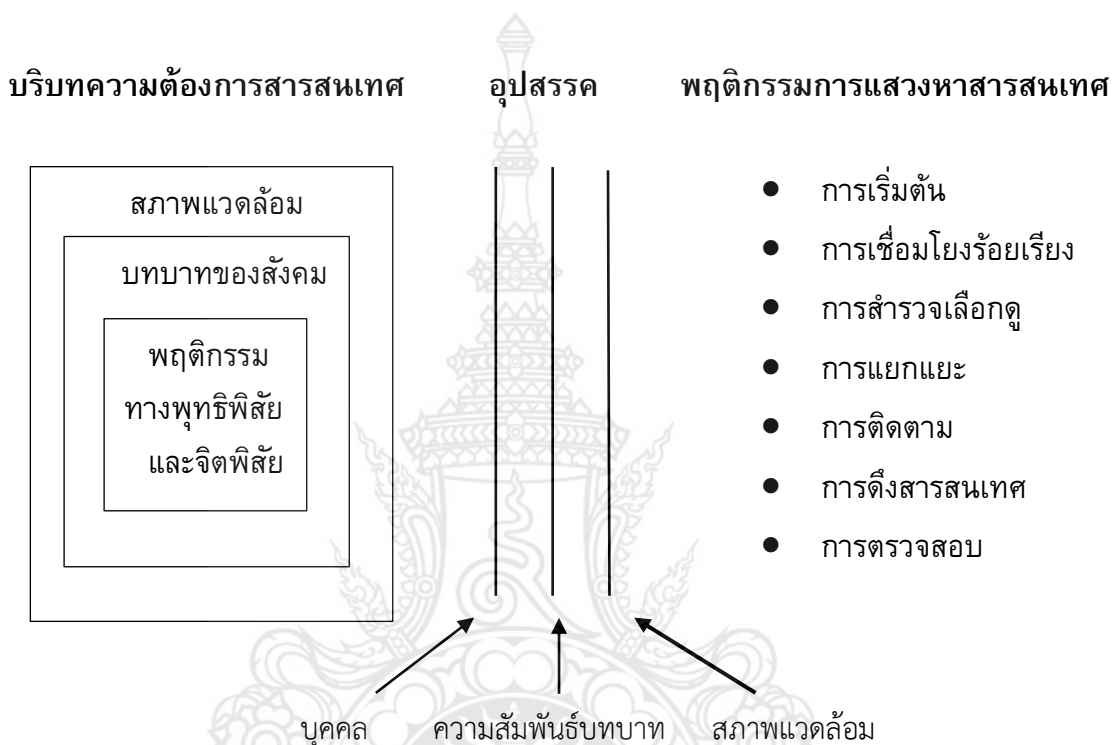
ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของวิลสัน ได้อธิบายถึงพฤติกรรมสารสนเทศในลักษณะที่ มา คือ ความต้องการสารสนเทศ และเชิงพฤติกรรม คือ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากความต้องการสารสนเทศ จากแนวคิดนี้ทำให้เห็นขั้นตอนของกิจกรรมต่าง ๆ ในการแสวงหาสารสนเทศ ไม่ใช่เฉพาะเพียงการค้นหาสารสนเทศจากระบบสารสนเทศเท่านั้น หากแต่ครอบคลุมถึงการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ดังภาพ 6

ภาพ 6 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของวิลสัน

ที่มา : Wilson. 1999 : 251 อ้างอิงใน แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ. ม.ป.ป. : ออนไลน์.

ระหว่างการดำเนินกิจกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หรือในระหว่างการค้นหาสารสนเทศให้ประสบความสำเร็จ และอยู่ในขั้นตอนของกิจกรรมการแสวงหาสารสนเทศ วิลสันได้แก้ไขการแสวงหาสารสนเทศให้เหมาะสมขึ้น โดยนำผลการวิจัยพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิส มาผนวกกับตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของตนเอง เพื่อแสดงรูปแบบของกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ ดังภาพ 7

ภาพ 7 ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิลสัน

ที่มา : Wilson. 2009 อ้างอิงใน สุกานดา เจริญวันชัยกุล. 2554 : 14

ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิลสันประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ โดยมีแนวคิดสำคัญคือ (สมพร พุธาพิทักษ์ผล. 2545 : 58-59 อ้างอิงในสุกานดา เจริญวันชัยกุล. 2554 : 14)

1) บริบทของความต้องการสารสนเทศ เป็นพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่เกิดจากความต้องการสารสนเทศ ซึ่งมีบริบทเฉพาะตัวของผู้แสวงหาสารสนเทศ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของตัวแบบต่าง ๆ ของวิลสัน ได้แก่ อายุเวลา พื้นฐานความรู้ เป็นต้น ผู้แสวงหาย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่นสภาวะแวดล้อม ความสนใจเฉพาะตัว และความตั้งใจ เป็นต้น

2) อุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งมีหลายประการ เช่น อุปสรรคในการเข้าถึงสารสนเทศ พื้นฐานความรู้ของผู้แสวงหา ตำแหน่งหน้าที่ของผู้แสวงหา เป็นต้น

3) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งได้ผนวกตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิลสันกับตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเอลลิสเข้าไว้

ทรัพยากรสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ

ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources) หมายถึง ทรัพยากรที่มีการบันทึกความรู้ เรื่องราว ข่าวสาร ข้อมูล จินตนาการ ประสบการณ์ของมนุษย์ไว้ด้วยภาษา สัญลักษณ์หรือรหัสอื่น ๆ เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่ความรู้ หรือข้อมูลนั้น ๆ ไปสู่บุคคลอื่น ๆ

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศ สามารถแบ่งตามลักษณะของวัสดุที่ใช้บันทึก รวมทั้งเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอภายใต้วัสดุนั้น ๆ สามารถแบ่งได้ ดังนี้ (คณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2546 : 11-15 ; พิมพา อินแบน. 2554 : 31-34)

1. วัสดุตีพิมพ์ (Printed Materials) หมายถึง วัสดุที่บันทึกเรื่องราว ข้อมูลความรู้ด้วยวิธีการพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร เป็นต้น ประเภทของสิ่งพิมพ์ที่สำคัญซึ่งได้รวบรวมไว้เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้สารสนเทศ ได้แก่

1) หนังสือ (Book) สามารถแบ่งหนังสือได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1) หนังสือสารคดี (Non - Fiction) ได้แก่ หนังสือที่มีเนื้อหาสาระมุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ เช่น ตำราวิชาการ หนังสืออ่านประกอบ หนังสือความรู้ทั่วไป แบบเรียน วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง เป็นต้น

1.2) หนังสือบันเทิงคดี (Fiction) เป็นหนังสือที่มุ่งเน้นให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ เช่น นวนิยาย นิทาน รวมถึงเรื่องสั้น เรื่องขวนหัว เป็นต้น

2) วารสาร (Periodical) คือ สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดเวลาออกเผยแพร่ โดยมีชื่อเรียกและแจ้งกำหนดเวลาออกเผยแพร่ไว้แน่นอน เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน รายสองเดือน สามารถแยกประเภทตามเนื้อหาของเรื่องราวที่บันทึกได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1) วารสารวิชาการ (Journal) ได้แก่ วารสารที่ตีพิมพ์บทความทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ เช่น วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร โคมทัศน์ เชียงใหม่เวชสาร เป็นต้น

2.2) วารสารสรุปข่าวเชิงวิเคราะห์หรือวิจารณ์ ได้แก่ วารสารที่เสนอบทสรุปและบทวิเคราะห์ข่าว เช่น มติชนสุดสัปดาห์ เนชั่นสุดสัปดาห์ เป็นต้น

2.3) วารสารทั่วไปหรือนิตยสาร ได้แก่ วารสารที่นำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะหลากหลายโดยมุ่งเน้นให้สาระความรู้ และความบันเทิง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจแก่ผู้อ่าน เช่น ชีวิต Secret บ้านและสวน แพรว เป็นต้น

3) หนังสือพิมพ์ (Newspaper) คือ สิ่งพิมพ์ที่มุ่งเสนอข่าวสารทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งคอลัมน์ความรู้ในศาสตร์ที่ต่าง ๆ โดยออกเผยแพร่ติดต่อกันส่วนมากกำหนดออกเป็นรายวัน เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ ฐานเศรษฐกิจ เป็นต้น

4) จุลสาร (Pamphlets) คือ สิ่งพิมพ์ที่มีขนาดเล็กและมีความหนาไม่เกิน 60 หน้า มักเป็นการนำเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื้อหากระชับรัด เข้าใจง่ายทันต่อเหตุการณ์

5) กฤตภาค (Clippings) คือ ข้อความหรือบทความที่ตัดจากหนังสือพิมพ์ และวารสารฉบับล่วงหน้า โดยคัดเลือกเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า เช่น ข่าวสำคัญ ๆ บทความทางวิชาการ เป็นต้น

2. วัสดุไม่ตีพิมพ์ (Non - Printed Materials) หมายถึง วัสดุที่สามารถให้ความรู้ได้ด้วยการสัมผัส การมองเห็น การฟัง สามารถแบ่งตามลักษณะของวัสดุนั้น ๆ ได้เป็น 3 ประเภทใหญ่คือ

1) โสตทัศนวัสดุ (Audiovisual Materials) หมายถึง วัสดุที่ให้ความรู้ผ่านระบบประสาทสัมผัสทางหูและตา สื่อความหมายโดยใช้ภาพ หรือเสียงมากกว่าตัวอักษร ทำให้เกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว และเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ผู้ใช้สามารถจดจำได้ง่าย เช่น รูปภาพ แผนที่ ภาพนิ่ง แผนภูมิ ภาพยนตร์ แถบวีดิทัศน์ แผ่นเสียง หุ่นจำลอง เป็นต้น

2) วัสดุย่อส่วน (Microform Materials) หมายถึง วัสดุไม่ตีพิมพ์ที่เกิดจากการถ่ายภาพย่อส่วนของสิ่งพิมพ์ต้นฉบับลงบนแผ่นฟิล์ม หรือกระดาษที่บีบอัดมีขนาดเล็กจนไม่สามารถอ่านด้วยตาเปล่าได้ หากต้องการอ่านจะต้องใช้เครื่องเฉพาะ เช่น ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช ไมโครการ์ด เป็นต้น

3) วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Resource) วัสดุไม่ตีพิมพ์ที่จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการอ่าน ฟัง และดู เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในรูปซีดี หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น

ความหมายของแหล่งสารสนเทศ

แหล่งสารสนเทศ (Information Sources) หมายถึง แหล่งที่มา สถานที่ผลิต สถานที่เผยแพร่ และสถานที่ให้บริการสารสนเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเข้าใช้สารสนเทศดังกล่าวได้

ประเภทของแหล่งสารสนเทศ

แหล่งสารสนเทศสามารถแบ่งตามลักษณะของวัตถุประสงค์ในการบริการ และการได้รับสารสนเทศ ได้เป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน สามารถแบ่งได้ดังนี้

1) ห้องสมุด (Library) คือสถานที่รวมทรัพยากรสารสนเทศสาขาวิชาต่างๆ ที่อยู่ในรูปของวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ รวมทั้งฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้บริหารงาน และดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ซึ่งสามารถแบ่งออกตามหน้าที่ได้ดังนี้ (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. 2531 : ออนไลน์)

1.1) ห้องสมุดแห่งชาติ เป็นห้องสมุดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ดำเนินการโดยรัฐบาล ทำหน้าที่หลักคือ รวบรวมหนังสือสิ่งพิมพ์ และสื่อความรู้ทุกอย่างที่ผลิตขึ้นในประเทศ และทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับประเทศ ไม่ว่าจะจัดพิมพ์ในประเทศใด ภาษาใด ทั้งนี้เป็นการอนุรักษ์สื่อความรู้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของชาติ มิให้สูญไป และให้มีไว้ใช้ในอนาคต นอกจากรวบรวมสิ่งพิมพ์ในประเทศแล้ว ก็มีหน้าที่รวบรวมหนังสือที่มีคุณค่า ซึ่งพิมพ์ในประเทศอื่นไว้เพื่อการค้นคว้าอ้างอิง ตลอดจนทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมบรรณานุกรมต่างๆ และจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติ ออกเผยแพร่ให้ทราบทั่วกันว่า มีหนังสืออะไรบ้างที่ผลิตขึ้นในประเทศ ห้องสมุดแห่งชาติจึงเป็นแหล่งให้บริการทางความรู้แก่คนทั้งประเทศช่วยเหลือการค้นคว้า วิจัย ตอบคำถาม และให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับหนังสือ

1.2) ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดประชาชนดำเนินการโดยรัฐบาลกลาง เป็นห้องสมุดที่ประชาชนต้องการให้มีในชุมชน หรือเมืองที่อาศัยอยู่ ประชาชนจะสนับสนุน โดยยินยอมให้รัฐบาลจ่ายเงินรายได้จากภาษีต่างๆ ในการจัดตั้ง และดำเนินการ ห้องสมุดประเภทนี้เป็นบริการของรัฐ จึงมิได้เรียกค่าตอบแทน เช่น ค่าบำรุงห้องสมุด หรือค่าเช่าหนังสือ ทั้งนี้เพราะถือว่า ประชาชนได้บำรุงแล้ว โดยการเสียภาษีรายได้ให้แก่ประเทศ หน้าที่ของห้องสมุดประชาชนคือ ให้บริการหนังสือ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต บริการข่าวสารความเคลื่อนไหวทางวิชาการ และเหตุการณ์ต่างๆ ที่ ประชาชนควรทราบ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้ข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาด้านต่างๆ ของแต่ละคนและสังคม

1.3) ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย เป็นห้องสมุดที่ตั้งอยู่ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยการจัดรวบรวมหนังสือ และสื่อความรู้อื่นๆ ในหมวดวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร ช่วยเหลือในการค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ และนักศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการทางวิชาการของอาจารย์ และนักศึกษา โดยจัดให้มีแหล่งความรู้ และช่วยจัดทำบรรณานุกรม และดัชนี สำหรับค้นหาเรื่องราวที่ต้องการ

1.4) ห้องสมุดโรงเรียน เป็นห้องสมุดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยม และโรงเรียนประถมศึกษา มีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยการรวบรวมหนังสือ และสื่อความรู้อื่นๆ ตามรายวิชา แนะนำส่งเสริมการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แนะนำให้รู้จักหนังสือที่ควรอ่าน ให้รู้จักวิธีศึกษาค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง ให้รู้จักรักและถนอมหนังสือ และเคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ห้องสมุด และยืมหนังสือ ซึ่งเป็นสมบัติของทุกคนร่วมกัน ร่วมมือกับครูอาจารย์ ในการจัดชั่วโมงใช้ห้องสมุด จัดหนังสือ และสื่อการสอนอื่นๆ ตามรายวิชาให้แก่ครูอาจารย์

1.5) ห้องสมุดเฉพาะ เป็นห้องสมุดที่รวบรวมหนังสือในสาขาวิชาบางสาขาโดยเฉพาะ มักเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยราชการ องค์กรการ บริษัท เอกชน หรือธนาคาร ทำหน้าที่จัดหาหนังสือ และให้บริการความรู้ ข้อมูล และข่าวสารเฉพาะ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆ ห้องสมุดเฉพาะจะเน้นการรวบรวมรายงาน การค้นคว้าวิจัย วารสารทางวิชาการ และเอกสารเฉพาะเรื่อง ที่ผลิตเพื่อการใช้ในกลุ่มนักวิชาการ บริการของห้องสมุดเฉพาะ จะเน้นการช่วยค้นเรื่องราว ตอบคำถาม แลกเปลี่ยนทางวิชาการ จัดทำสำเนาเอกสาร ค้นหาเอกสาร จัดทำบรรณานุกรม และดัชนีค้นเรื่องให้ตามต้องการ จัดพิมพ์ข่าวสาร เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์เฉพาะเรื่องส่งให้ถึงผู้ใช้ จัดส่งเอกสาร และเรื่องย่อของเอกสารเฉพาะเรื่องให้ถึงผู้ใช้ตามความสนใจ

2) ศูนย์สารสนเทศ (Information Center) แหล่งสารสนเทศประเภทนี้แต่ละแห่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบริการสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชา เช่น ศูนย์สารสนเทศทางการเกษตรแห่งชาติ ศูนย์เอกสารประเทศไทย ศูนย์ข้อมูลทางเทคโนโลยี และศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร

2. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่ ได้แก่ อนุสาวรีย์ โบราณสถาน อุทยานแห่งชาติ รวมถึง สถานที่จำลองด้วย เช่น อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ปราสาทหินพิมาย เมืองโบราณ เป็นต้น แหล่งสารสนเทศเหล่านี้ มีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่ง ทั้งยังเป็นแหล่งที่เข้าถึงได้ไม่ยากนัก ข้อด้อยของแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่ก็คือ สถานที่บางแห่งอยู่ไกล การเดินทางไปสถานที่แห่งนั้นต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก

3. แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้รอบรู้ในสาขาต่างๆ ผู้ต้องการสารสนเทศจากบุคคลต้องไปพบปะสนทนาหรือสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญนั้นโดยตรงจึงจะได้สารสนเทศที่ต้องการ

4. แหล่งสารสนเทศที่เป็นเหตุการณ์ ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การประชุม การสัมมนาในเรื่องต่าง ๆ การประชุมวิชาการ นิทรรศการหรืองานแสดงต่างๆ รวมทั้ง เหตุการณ์สำคัญๆ ในประวัติศาสตร์ เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาในปี พ.ศ. 2516 การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย ครั้งที่ 12 นิทรรศการร้อยดวงใจ ร้อยใจภักดิ์ เป็นต้น

5. แหล่งสารสนเทศที่เป็นสื่อมวลชน เป็นแหล่งสารสนเทศที่มุ่งเผยแพร่สารสนเทศ ข่าวสารเหตุการณ์ต่อประชาชน โดยเน้นข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ รวมทั้งสาระความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ โดยวิธีการแพร่กระจายเสียง ภาพ และตัวอักษรผ่านสื่อประเภทโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์

6. ศูนย์บริการสารสนเทศแบบซีดีรอม และแบบออนไลน์ ศูนย์บริการประเภทนี้มีวิวัฒนาการ สืบเนื่องมาจากศูนย์สารสนเทศที่ได้ขยายไปข้างต้น เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศก้าวหน้ามากขึ้น ศูนย์ฯ จึงนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือ ในการให้บริการแก่ลูกค้า เพราะสามารถให้บริการได้สะดวกและรวดเร็วกว่าเทคโนโลยีสารสนเทศที่ ศูนย์บริการสารสนเทศนำมาใช้มีทั้งการจัดทำเป็นซีดีรอมให้ผู้ขอใช้บริการ ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือ บรรดาห้องสมุดต่างๆ และการจัดบริการออนไลน์ ให้ห้องสมุดต่างๆ ใช้คอมพิวเตอร์ค้นหาความในฐานข้อมูลที่ศูนย์ได้จัดทำขึ้น อย่างไรก็ตาม การใช้ซีดีรอมนั้น มีปัญหาในเรื่อง ความสมบูรณ์ และทันสมัยของเนื้อหา ดังนั้นจึงนิยมใช้การค้นแบบออนไลน์มากกว่า แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

7. อินเทอร์เน็ต เป็นแหล่งสารสนเทศที่ใหญ่ที่สุดในโลก เพราะหน่วยงานต่างๆ รวมทั้ง สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย สำนักข่าวสาร และสมาคมวิชาชีพ ต่างก็จัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์ออกมาเผยแพร่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้อินเทอร์เน็ตประกอบด้วยข้อมูลและสารสนเทศมากมาย

การพิจารณาคูณค่าทรัพยากรสารสนเทศ

การพิจารณาคูณค่าทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อคัดเลือกสารสนเทศสำหรับการนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผนและตัดสินใจด้านการเรียน การทำงาน หรือแม้แต่การดำรงชีวิตประจำวัน ผู้ใช้สารสนเทศสามารถตรวจสอบความสำคัญ และคุณค่าของสารสนเทศว่าตรงตามความต้องการ เช่น เนื้อหาเก่าเกินไปหรือไม่ มีความน่าเชื่อถือในทางวิชาการหรือไม่ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณค่า และพร้อมนำไปใช้งานได้อย่างแท้จริง ดังนี้ (พิมพ์า อินแบน. 2554 : 36-37 ; ฐิตารัตน์ สาระพล และคณะ. 2555 : ออนไลน์ ; แววดา เตชาทวิวรรณ. 2559 : 544-56)

1. พิจารณาความตรงกับความต้องการสารสนเทศ พิจารณาว่าเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการหรือไม่ ตรงมากน้อยเพียงใด โดยเลือกเรื่องที่ตรงกับความต้องการ ตัดทิ้งเรื่องที่ไม่ตรงกับความต้องการ ซึ่งผู้ใช้สามารถพิจารณาจากชื่อเรื่อง และหัวข้อในหน้าสารบัญ

2. พิจารณาน่าเชื่อถือของผู้เขียน ผู้จัดทำ สำนักพิมพ์ โดยพิจารณาว่าผู้เขียนมีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ตรงหรือสอดคล้องกับเรื่องที่เขียน หรือนำเสนอหรือไม่ รวมทั้งความน่าเชื่อถือผู้จัดทำ สำนักพิมพ์ที่มีประสบการณ์ในเนื้อหาเฉพาะด้าน

กรณีที่เป็นบทความวิชาการ สามารถพิจารณาว่า ตีพิมพ์ในวารสารที่มีชื่อวารสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชานั้น ๆ มีชื่อเสียงในทางวิชาการ เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

หรือไม่ ผู้เขียน ผู้จัดทำ สำนักพิมพ์มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และต้องมีความต่อเนื่องในการเผยแพร่

กรณีที่เป็นสื่อออนไลน์ สามารถพิจารณาจากรายละเอียดเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบเว็บไซต์ จากหัวข้อ About us หรือดูจาก URL ที่ลงท้ายด้วย .edu, .ac, .org, .gov, .go.th ที่เป็นหน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันการศึกษา ซึ่งจะมีความน่าเชื่อถือมากกว่าเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เช่น .com, .biz ตลอดจนมีที่อยู่หรือเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อกลับได้ ฯลฯ

3. ความถูกต้อง (Accuracy) เป็นการตรวจสอบเนื้อหาของสารสนเทศที่ได้ว่ามีความถูกต้องหรือไม่ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการนำเสนอในลักษณะเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น มีความเป็นกลางหรือไม่ มีโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบนเว็บไซต์หรือไม่ หากมีอาจทำให้สารสนเทศมีความลำเอียงได้ มีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่ และมีการเขียนอ้างอิงหรือบรรณานุกรม

4. ประเมินความทันสมัยของสารสนเทศ โดยพิจารณาความทันสมัย จาก วัน เดือน ปี ที่พิมพ์ หรือเผยแพร่ กรณีที่เป็นสื่อออนไลน์ พิจารณาว่าสารสนเทศนั้นมีการปรับปรุงล่าสุดเมื่อใด สามารถดูได้จากวันที่ที่สร้าง / แก้ไขปรับปรุงเว็บไซต์ หรือพิจารณาจากวันเดือนปีของแหล่งที่มาที่นำมาอ้างอิง

5. ประเมินระดับเนื้อหาของสารสนเทศ ได้แก่ สารสนเทศปฐมภูมิ (Primary Information) สารสนเทศทุติยภูมิ (Secondary Information) และสารสนเทศตติยภูมิ (Tertiary Information)

6. ประเมินเป้าหมายในการเขียน โดยพิจารณาจากกลุ่มของผู้อ่าน วัตถุประสงค์การเขียน ซึ่งสามารถพิจารณาจากคำนำ บทบรรณาธิการ เป็นต้น

แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จัดเป็นสถาบันการศึกษาที่เน้นจัดการเรียนสอนตามปรัชญาเพื่อสร้างคนสูงส่ง เชี่ยวชาญเทคโนโลยี สร้างคนดีสู่โลกอาชีพ และปณิธานเพื่อมุ่งมั่นเป็นผู้นำการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงบูรณาการ พัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ คุณคุณธรรม สู่มาตรฐานสากล ประกอบด้วย 4 ศูนย์การศึกษา ได้แก่ ศูนย์เขตเทเวศร์ ศูนย์เขตโชติเวช ศูนย์พัฒนชกการพระนคร และศูนย์พระนครเหนือ โดยแบ่งการจัดการเรียนการสอน ออกเป็น 9 คณะ ได้แก่

- 1) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
- 2) คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
- 3) คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

- 4) คณะบริหารธุรกิจ
- 5) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 6) คณะวิศวกรรมศาสตร์
- 7) คณะศิลปศาสตร์
- 8) คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
- 9) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

โดยมีห้องสมุดจัดตั้งอยู่ตามศูนย์การศึกษาทั้ง 4 ศูนย์ เพื่อเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญแก่นักศึกษา ดังนี้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2562 : ออนไลน์)

1) ห้องสมุดพณิชยการพระนคร

ห้องสมุดพณิชยการพระนคร ตั้งอยู่ที่ชั้น 2 อาคารพร้อมมงคล 86 ถ.พิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 เน้นการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาด้าน บริหารธุรกิจ ศิลปศาสตร์ อุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น โดยมีทรัพยากรสารสนเทศให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือทั่วไปภาษาไทย จำนวน 21,255 ชื่อเรื่อง หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษ 2,167 ชื่อเรื่อง งานวิจัย 437 ชื่อเรื่อง โครงการ 573 ชื่อเรื่อง รวมถึงมีการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้านการบันเทิง อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นวนิยาย เรื่องสั้น

2) ห้องสมุดพระนครเหนือ

ห้องสมุดพระนครเหนือ ตั้งอยู่ที่ชั้น 1 อาคารอเนกประสงค์ 1381 ถ.พิบูลสงคราม แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800 เน้นการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาด้าน วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีทรัพยากรสารสนเทศให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือทั่วไปภาษาไทย จำนวน 7,773 ชื่อเรื่อง หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษ 2,414 ชื่อเรื่อง วิทยานิพนธ์ 261 ชื่อเรื่อง โครงการ 280 ชื่อเรื่อง รวมถึงมีการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้านการบันเทิง อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นวนิยาย เรื่องสั้น

3) ห้องสมุดเทเวศร์

ห้องสมุดเทเวศร์ ตั้งอยู่ที่ชั้น 2 อาคารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ 399 ถ.สามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 เน้นการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาด้านครุศาสตร์อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน โดยมีทรัพยากรสารสนเทศให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือทั่วไปภาษาไทย จำนวน 7,288 ชื่อเรื่อง หนังสือทั่วไป ภาษาอังกฤษ 1,913 ชื่อเรื่อง งานวิจัย 391 ชื่อเรื่องโครงการ 168 ชื่อเรื่อง รวมถึงมีการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้านการบันเทิง อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นวนิยาย เรื่องสั้น

4) ห้องสมุดโชติเวช

ห้องสมุดโชติเวช ตั้งอยู่ที่ 168 อาคารเรือนปัญญา ชั้น 3 ถ.ศรีอยุธยา วชิรพยาบาล ดุสิต กรุงเทพฯ 10300 เน้นการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาด้านคหกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยมีทรัพยากรสารสนเทศให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือทั่วไปภาษาไทย จำนวน 11,241 ชื่อเรื่อง หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษ 2,640 ชื่อเรื่อง งานวิจัย 55 ชื่อเรื่อง โครงการ 589 ชื่อเรื่อง รวมถึงมีการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้านการบันเทิง อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นวนิยาย เรื่องสั้น

การบริการสารสนเทศภายในห้องสมุด

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้จัดการบริการสารสนเทศไว้ดังนี้

1) บริการสารสนเทศ ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศทั้งสิ่งตีพิมพ์ และไม่ว่าสิ่งตีพิมพ์ที่มีหลากหลายประเภท อาทิ หนังสือ งานวิจัย วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารรายงานการประชุม แผ่นซีดี แผ่นวีซีดี เป็นต้น และหลากหลายสาขาวิชาที่สอดคล้องกับหลักสูตรรายวิชาที่เปิดการเรียนการสอน

2) บริการยืม-คืน ให้บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศทั้งสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ สำหรับนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ให้บริการตั้งแต่เวลา 08.30 น. - 18.30 น. ในวันจันทร์ – ศุกร์ สำหรับทุกศูนย์ และเสาร์-อาทิตย์ ให้บริการตั้งแต่ 9.00-15.00 น. สำหรับศูนย์โชติเวช และพระนครเหนือ นอกจากนี้วันเสาร์ ให้บริการตั้งแต่ 9.00-15.00 น. สำหรับศูนย์พัฒนวิชาการพระนคร

3) บริการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลห้องสมุด ให้บริการการสืบค้นด้วยระบบอัตโนมัติ เป็นการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการค้นหารายชื่อหนังสือในหอสมุดหรือบทความจากวารสาร และหากต้องการรายชื่อบทความจากวารสารหรือรายชื่อนี้หนังสือเหล่านั้น ติดต่อขอสำเนาเอกสารได้จากเจ้าหน้าที่

4) บริการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ให้บริการการสืบค้นด้วยระบบอัตโนมัติ เป็นการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ โดยผู้ใช้สามารถอ่านหนังสือ หรือบทความในรูปแบบเอกสารเต็มรูปได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย โดยมีฐานข้อมูลที่ให้บริการ อาทิเช่น

4.1) ABI//INFORM Complete เป็นฐานข้อมูลสหสาขาวิชาที่มีขนาดใหญ่และดีที่สุด และครอบคลุมสาขาวิชาจำนวนมากที่สุดของโลกฐานข้อมูลหนึ่ง ประกอบด้วยจำนวนวารสารที่มีข้อมูลฉบับเต็มมากกว่า 8,500 ชื่อเรื่อง ย้อนหลังไปตั้งแต่ปีค.ศ. 1887 และครอบคลุมทุกสาขาวิชาการ ได้แก่ มานุษยวิทยา ดาราศาสตร์ ชีววิทยา เคมี วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมศาสตร์ การศึกษาชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ กฎหมาย วัสดุศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดนตรี เกษศาสตร์ ฟิสิกส์ จิตวิทยา ศาสนาและเทววิทยา สัตวแพทยศาสตร์ สตรีศึกษา สัตววิทยาและสาขาอื่น ๆ

4.2) ProQuest Dissertation & Theses Global เป็นฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ฉบับเต็ม (Full-text) ของสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองจากประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา รวมถึงสถาบันการศึกษาจากทวีปยุโรป ออสเตรเลีย เอเชีย และแอฟริกา มากกว่า 1000 แห่ง ประกอบไปด้วยเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกและปริญญาโทตั้งแต่ปีค.ศ. 1997 ถึงปัจจุบันไม่น้อยกว่า 1.1 ล้านรายการ และสารสังเขปวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 2.4 ล้านรายการ

4.3) American Chemical Society Journal (ACS) เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมบทความ และงานวิจัย จากวารสารทางด้านเคมีและวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยรวบรวมจากวารสารทั้งที่ พิมพ์เป็นรูปเล่ม วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Journals) ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นเป็นข้อมูลฉบับเต็ม (Full Text) และรูปภาพ (Image) ย้อนหลังตั้งแต่ปีค.ศ. 1996

4.4) ACM Digital Library เป็นฐานข้อมูลทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จากสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องจดหมายข่าว และเอกสารในการประชุมวิชาการ ที่จัดทำโดย ACM (Association for Computing Machinery) ซึ่งเนื้อหาเอกสารประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญ เช่น รายการ บรรณานุกรม สารสังเขป article reviews และบทความฉบับเต็ม ให้ข้อมูลตั้งแต่ปีค.ศ. 1985 – ปัจจุบัน

4.5) IEE/IET Electronic Library (IEL) เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมสารสนเทศจาก 2 แหล่งข้อมูล คือ The Institution Electrical and Electronics Engineers (IEEE) และ The Institution of Engineering and Technology (IET) ซึ่งใน IEL ประกอบด้วยเอกสารมากกว่า 1.2 ล้านจากสิ่งพิมพ์มากกว่า 12,000 ชื่อ ครอบคลุมสาขา วิศวกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ และสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

4.6) SpringerLink-Journal เป็นฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ 1,800 ชื่อ ครอบคลุมสาขาวิชา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิศวกรรมศาสตร์ การแพทย์ กฎหมายและสาขาอื่นๆ สามารถสืบค้นและเรียกดูบทความวารสารฉบับเต็ม (Full-Text) จำนวน 1130 ชื่อ รูปแบบ PDF และ HTML ได้ตั้งแต่ปีค.ศ. 1997-ปัจจุบัน ไม่จำกัดสิทธิ์จำนวนผู้ใช้ การจัดการผลลัพธ์ โดย สิ่งพิมพ์ อีเมล บันทึกในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ จัดเก็บในโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมได้โดยตรง เช่น EndNote, Procite จัดเก็บใน EndNote Web

4.7) Web of Science เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมและ สารสังเขปพร้อมการอ้างอิงและอ้างอิง ที่ครอบคลุมสาขาวิชาหลักทั้งวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ จากวารสารประมาณ 9,200 รายชื่อ ให้ข้อมูลตั้งแต่ปีค.ศ. 2001 - ปัจจุบันโปรแกรมจัดการบรรณานุกรม เช่น EndNote, RefWorks เป็นต้น จัดเก็บใน EndNote Web

4.8) Academic Search Complete เป็นฐานข้อมูลสหสาขาวิชาที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยจำนวนวารสารที่มีข้อมูลฉบับเต็มมากกว่า 8,500 ชื่อเรื่อง ย้อนหลังไปตั้งแต่ปีค.ศ. 1887 และครอบคลุมทุกสาขาวิชาการ ได้แก่ มานุษยวิทยา ดาราศาสตร์ ชีววิทยา เคมี

วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมศาสตร์ การศึกษาชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ กฎหมาย วัสดุศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดนตรี เกษศาสตร์ ฟิสิกส์ จิตวิทยา, ศาสนาและเทววิทยา สัตวแพทยศาสตร์ สตรีศึกษา สัตววิทยาและสาขาอื่น ๆ

4.9) EBSCO เป็นฐานข้อมูลที่มีเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชา เช่น การบริหารธุรกิจ และการจัดการ การตลาด การโฆษณา ประชาสัมพันธ์การบัญชี การเงินและ การธนาคาร ฯลฯ เป็นเอกสารฉบับเต็ม ให้ข้อมูลย้อนหลังปี.ศ. 1886 - ปัจจุบัน มีวารสารฉบับใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี และมี Video ประกอบการเรียนการสอน จาก Harvard Business

4.10) WGSN เป็นฐานข้อมูลด้านการออกแบบแฟชั่น และเทคโนโลยีเกี่ยวกับเสื้อผ้าหลากหลาย ข้อมูลตั้งแต่ปี.ศ. 2010-ปัจจุบัน

4.11) Scopus : The Database for Research and Publishing Development เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมบทความในวารสารวิทยาศาสตร์หลายด้าน เช่น Life Sciences, Physical Sciences, Health Sciences และ Social Sciences นอกจากนี้ยังมีข้อมูลบางส่วนในรูปแบบของ Conference Proceeding และ Books

4.12) Emerald Management (EM92) เป็นฐานข้อมูลครอบคลุมสาขาวิชาทางด้านการจัดการ ได้แก่ การเงินและการบัญชี บริหารธุรกิจ การจัดการและกลยุทธ์ เป็นวารสารฉบับเต็ม รองรับการใช้งาน HTML และ PDF

5) บริการวารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนครออนไลน์ เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ โดยครอบคลุมในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ประยุกต์ วิศวกรรมศาสตร์

6) บริการฐานข้อมูล eBooks ภาษาไทย Openserve เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ที่มีเนื้อหาครอบคลุม 40 สาขาวิชา จำนวนมากกว่า 1,000 เล่ม โดยเอกสารฉบับเต็มจะอยู่ในรูปแบบไฟล์ pdf มีเนื้อหาอยู่ในรูปแบบออนไลน์ สามารถทำการยืม – คืนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มที่ต้องการจากฐานข้อมูล Openserve eBooks ได้ตลอดเวลา อ่านได้ทั้งบน PC และ โทรศัพท์มือถือ

7) บริการจองหนังสือให้บริการแก่ผู้ใช้ที่ต้องการยืมหนังสือ โดยสามารถจองผ่านฐานข้อมูล ห้องสมุดล่วงหน้าไว้ เจ้าหน้าที่จะติดต่อเมื่อหนังสือเล่มดังกล่าวถูกนำมาคืนแล้ว

8) บริการตอบคำถามแล้วช่วยค้นคว้าให้คำแนะนำด้านแหล่งสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ และช่วยคัดเลือกสารสนเทศที่เกี่ยวข้องตามความต้องการ กรณีที่ผู้ใช้ต้องการความช่วยเหลือ จัดแสดงนิทรรศการหนังสือ การจัดแสดงหนังสือใหม่ เพื่อเผยแพร่ความรู้ที่น่าสนใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุมาลี พงศดิลก และภีมศักดิ์ เอ็งจ้วน (2560 : 263-264) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามสาขาวิชาและระดับการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 187 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t - test และ one way ANOVA พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ นิสิตมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ดังนี้ 1) เริ่มต้นจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง/บรรณานุกรม 2) สืบค้นเลือกดูสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ในห้องสมุด 3) เชื่อมโยงสารสนเทศจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม 4) แยกแยะสารสนเทศจากความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาความเกี่ยวข้องกันของเนื้อหาสารสนเทศ 5) ตรวจสอบสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ 6) ดึงสารสนเทศออกมาใช้จากบทคัดย่อ ผลการศึกษา ผลการวิจัย เปรียบวิธีวิจัย เอกสาร หนังสือ วารสาร อ้างอิงแหล่งที่มา 7) ตรวจสอบสารสนเทศจากแหล่งที่มา การอ้างอิงของข้อมูล 8) ขั้นตอนสุดท้ายนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้งานตามวัตถุประสงค์ที่แสวงหา เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศพบว่า นิสิตที่มีสาขาวิชา และระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

จิรวรรณ ศรีวงษ์ (2559 : 78) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 2 -6ปีการศึกษา 2555 จำนวน 456 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t -test และ F -test ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาเริ่มต้นการค้นหาค้นหาโปรแกรมการค้นหาค้นหา ด้วยวิธีการกำหนดคำค้น และ เลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการบนระบบอินเทอร์เน็ตมากที่สุด นักศึกษาประเมินสารสนเทศที่ค้นได้โดยพิจารณาจากความทันสมัยของสารสนเทศ และจะหยุดค้นทันทีเมื่อได้จำนวนรายการอ้างอิงครบตามจำนวนที่อาจารย์สั่ง เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศตามตัวแปร ได้แก่ เพศ ชั้นปี และคณะที่ศึกษาแล้ว พบว่า นักศึกษาในคณะที่ต่างกันมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศต่างกัน และไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาจากคณะตามเพศและชั้นปี ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา คือ การประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและการใช้ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบ่อยครั้ง

นางลักษ์ ยุทธศิลป์ และสุรีย์ สุทธิสารากร (2559 : 257) ได้ศึกษาถึง พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 - 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมด้านค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ แหล่งข้อมูลที่นักศึกษาค้นได้ในห้องสมุดส่วนใหญ่จะประเมินสารสนเทศว่าแหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่ พฤติกรรมด้านการค้นคว้าในชีวิตประจำวันของนักศึกษา หัวข้อที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุดคือ ข่าว/เหตุการณ์ปัจจุบัน แหล่งทรัพยากรที่นักศึกษาใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันมากที่สุด คือ โปรแกรมค้นหา เช่น Google, Yahoo, Ask เป็นต้น และเมื่อค้นพบสารสนเทศแล้วนักศึกษส่วนใหญจะพิจารณาจากผู้จัดทำ/หน่วยงานที่จัดทำ เว็บไซต์มีความน่าเชื่อถือ และขอให้อาจารย์ผู้สอนช่วยประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่นักศึกษาสืบค้นได้

สุภาวดี สังข์วรรณ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาที่เรียนใน ส่วนกลางและวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาที่เรียนใน ส่วนกลางและวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำแนกตามเพศ คณะ และวิทยาเขต เครื่องมือที่ใช้การเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผลวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อเตรียมตัวสอบ เพื่อการพักผ่อน และเพื่อความบันเทิงในระดับสูง รองลงมาคือ เพื่อการทำรายงาน และทำการบ้าน มีการใช้สารสนเทศจากสำนักหอสมุด สำนักคอมพิวเตอร์ และห้องสมุด มากกว่าแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ มีการใช้สื่อสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง โดยใช้หนังสือภาษาไทยอยู่ในระดับมาก ส่วนสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ใช้ในระดับปานกลาง นักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเกี่ยวกับสารสนเทศเพื่อการเรียนมีน้อย รองลงมาคือ เนื้อหาสารสนเทศไม่ทันสมัย และมีจำนวนสำเนาของตำราเรียนมีน้อย

ศุภวรรณ อากกล้า (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาต่างชาติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 461 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่มีการใช้สารสนเทศและมีความต้องการด้านสารสนเทศ หนังสือ ตำรา ในระดับมาก โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีการใช้สารสนเทศประเภท

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และวารสารวิชาการในระดับมาก สำหรับการทำงานวิจัย นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานิยมเข้าใช้บริการสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะ ตามหลักสูตรที่สังกัดเพื่อการค้นคว้าด้านสารสนเทศ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้ช่องทาง CMUL OPAC ในระดับมาก ในขณะที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศประเภทฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยนักศึกษาทั้ง 2 ระดับ สืบค้นสารสนเทศด้วยการกำหนด คำสำคัญ (Keyword) ก่อนเริ่มต้นสืบค้นสารสนเทศ และหลังจากนั้นจึงสืบค้นสารสนเทศ โดยพิมพ์คำสำคัญลงในช่องสืบค้น (Basic search box) จากผลการสืบค้นสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นสารสนเทศเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงจากผลลัพธ์ที่สืบค้นได้ เช่น ผู้เขียน และ หัวเรื่อง เป็นต้น โดยขอบเขตของการประเมินผลการใช้สารสนเทศทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า มีการสืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับ ผู้เขียน ปีที่ตีพิมพ์ และเนื้อหา ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาต่างชาติแสดงให้เห็นว่า แต่ละปัจจัยส่งผลต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยปัจจัยที่พบมากในแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย มีแหล่งข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาอื่นๆ ที่เพียงพอต่อความต้องการ นักศึกษานิยมใช้บริการห้องสมุดออนไลน์ นักศึกษานิยมใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความหลากหลาย และทันสมัย พนักงานสำนักหอสมุดควรเพิ่มทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น และควรมีการจัดสถานที่ภายในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้สะดวกต่อการเข้าถึงสารสนเทศมากยิ่งขึ้น

ชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ, สมาน ลอยฟ้า และเพ็ญพันธ์ เพชรศรี (2556 : 157-158) ได้ศึกษาถึง พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าส่วนใหญ่อาจารย์เป็นผู้มอบหมายงานให้นักศึกษา ประเภทของงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายในรอบปีที่ผ่านมามากกว่าร้อยละ 50 มี 2 ประเภทคือ นักศึกษานำเสนอรูปเล่มรายงาน และการนำเสนอด้วยวาจา นักศึกษามีเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าคือ ต้องการงานให้เสร็จอยู่ระดับมากที่สุด และต้องการให้ได้คะแนนสูง ส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมการค้นหามากที่สุด โดยพิจารณาการสืบค้นข้อมูลบนเว็บไซต์จากความทันสมัยเว็บไซต์ผู้ให้ข้อมูลเว็บไซต์มีความน่าเชื่อถือ การนำเสนอเนื้อหาบนเว็บไซต์มีหลากหลายมุมมอง บทความบนเว็บไซต์ระบุผู้เขียนอย่างชัดเจน บทความบนเว็บไซต์มีบรรณานุกรม บทความบนเว็บไซต์มีลิงค์เชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนวิธีการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักศึกษามีการวางแผนไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน หลังจากได้รับมอบหมาย มีการกำหนดปัญหาหรือหัวข้อที่สนใจไว้ล่วงหน้า มีการวางโครงร่างการเขียนรายงานก่อน เริ่มต้นการทำรายงาน โดยการกำหนดคำค้น มีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า และจะหยุดสืบค้น เมื่อมีรายการอ้างอิงครบตามที่อาจารย์สั่งงานอยู่ในระดับมาก และให้บรรณารักษ์

ช่วยสืบค้นในระดับน้อย ในด้านการประเมินสารสนเทศที่สืบค้นได้พบว่า นักศึกษา ให้ความสำคัญกับผู้เขียนมากกว่าแหล่งข้อมูล ส่วนการให้บุคคลอื่นช่วยประเมิน แหล่งข้อมูลนั้นส่วนใหญ่ใช้เพื่อนที่เรียนด้วยกันในระดับมาก แต่ใช้บรรณารักษ์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในระดับน้อย นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมากในการทำรายงานตั้งแต่การเริ่มต้นที่ได้รับมอบหมาย ความยากในการเลือกประเด็นในการทำรายงาน การกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการทำรายงานว่ามีความกว้างหรือแคบเพียงใด การค้นหาค้นหาบทความจากฐานข้อมูลวิจัยในเว็บไซต์ของห้องสมุด การสืบค้นสารสนเทศส่วนใหญ่ได้สารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการ ประเมินว่าแหล่งสารสนเทศใดน่าเชื่อถือ และไม่สามารถประเมินได้ว่ารายงานที่ทำสำเร็จแล้วดีเพียงใด

เดชดนัย จุ้ยชุม, ฤทัยชนนี สิทธิชัย และอิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ (2556 : 79) ได้ศึกษาถึงการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการรู้สารสนเทศมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษา ตามตัวแบบพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศ ศึกษาการรู้สารสนเทศจาก 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ และ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการแสวงหาสารสนเทศ และระดับการรู้สารสนเทศจาก 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำนวน 312 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาตามตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.63$) นักศึกษามีการรู้สารสนเทศจาก 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ คะแนนรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 49.37) และ การแสวงหาสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับระดับการรู้สารสนเทศจาก 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ ในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รักชนาวรรณ ชูทอง (2554 : 69) ได้ศึกษาถึงการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศ และ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ทั้ง 5 คณะ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้สถิติเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความต้องการสารสนเทศ และพฤติกรรมสารสนเทศอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประเภททรัพยากร

สารสนเทศ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ลำดับที่ 1 หนังสือทั่วไป/ตำราเรียน ลำดับที่ 2 หนังสือพิมพ์ และลำดับที่ 3 งานวิจัย/คู่มือ/วิทยานิพนธ์/ผลงานทางวิชาการ ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากทุกรายการ ลำดับที่ 1 ฐานข้อมูลออนไลน์ ลำดับที่ 2 บทเรียนออนไลน์ และลำดับที่ 3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ประเภทสื่อโสตทัศนความต้องการอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมกรรมการแสวงหาอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่ 1 VCD ประกอบการเรียนการสอน ลำดับที่ 2b VCD เพื่อความบันเทิง ลำดับที่ 3 วิดีทัศน์ประกอบการเรียนการสอน แหล่งสารสนเทศลำดับที่ 1 ใช้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ลำดับที่ 2 ศูนย์คอมพิวเตอร์ และลำดับที่ 3 วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิธีการแสวงหาสารสนเทศใช้อินเทอร์เน็ต ลำดับที่ 1 เข้าใช้บริการด้วยตนเองโดยการอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร ลำดับที่ 2 ใช้โทรศัพท์ และลำดับที่ 3 จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษามีความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาประสบปัญหาและอุปสรรคด้านความต้องการ และพฤติกรรมสารสนเทศในระดับปานกลาง พบว่า ลำดับที่ 1 ขาดการประชาสัมพันธ์ว่ามีสารสนเทศเรื่องใดบ้างที่ให้บริการ ลำดับที่ 2 ไม่พบตัวเล่มที่ต้องการบนชั้น การบริการแนะนำแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้ และลำดับที่ 3 ไม่เข้าใจภาษาที่เป็นศัพท์เฉพาะทาง

สุกานดา เจริญวันชัยกุล (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยใช้ตัวแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลวิสเป็นแนวทางการศึกษา และใช้กรอบแนวคิดของวินสัน และวอล์ค ในการศึกษาอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ภาคปกติ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 39 คน ใน 30 สาขาวิชา โดยการคัดเลือกมาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงอย่างน้อยสาขาละ 1 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำโครงการของนักศึกษา ประกอบไปด้วย 9 กิจกรรม คือ การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การค้นหาการแยกแยะการตรวจตรา การดึงสารสนเทศออกมา การตรวจสอบ และการจบ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่เพิ่มเติมจากตัวแบบของเอลวิส คือ การค้นหา เนื่องจากการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล และการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลาทำให้กิจกรรมการค้นหาสารสนเทศสะดวกรวดเร็ว และสามารถทำไปควบคู่กับการสำรวจเลือกดู อุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาประสบปัญหาในส่วนของทักษะทางด้านภาษาอังกฤษที่ไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างจังหวัด เพื่อหาแหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล เวลา

ที่แหล่งสารสนเทศเปิดให้บริการกับเวลาที่นักศึกษาสะดวกในการแสวงหาไม่ตรงกันหรือมีเวลาไม่เพียงพอในการศึกษาค้นคว้า ที่ตั้งของแหล่งสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศที่ให้บริการ

ญาณภา อินพรหม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ เพื่อประกอบการเรียนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะใช้สารสนเทศที่เป็นภาษาไทย และสืบค้นบนอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาเห็นว่าทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมีความน่าเชื่อถือมากกว่าสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต และมีวิธีประเมินสารสนเทศจากความน่าเชื่อถือของผู้จัดทำสารสนเทศ ความทันสมัยของสารสนเทศ และภาษาของสารสนเทศ โดยนิยมใช้หนังสือประกอบการสอนของอาจารย์ เพื่อประกอบการศึกษามากที่สุด

อนงค์ อนันตริยเวช (2548 : ออนไลน์) ได้ศึกษาถึง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ด้านวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศ สถานที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการแสวงหาสารสนเทศ ช่วงเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตแหล่งสารสนเทศ เนื้อหาวิชา และรูปแบบของสารสนเทศที่แสวงหา และเพื่อศึกษาปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาภาคปกติจำนวน 2,046 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ เพื่อความบันเทิง โดยใช้บริการอินเทอร์เน็ตจากศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยมากที่สุด ช่วงเวลาที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ต คือ ช่วงพักกลางวันระหว่าง 12.00 น. – 13.00 น. สำหรับแหล่งสารสนเทศที่แสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต คือ ประเภทกลุ่มธุรกิจการค้า (.com/.co) โดยแสวงหาสารสนเทศที่เป็นเนื้อหาด้านความรู้ทั่วไปมากที่สุด และรูปแบบสารสนเทศที่แสวงหาบนอินเทอร์เน็ตคือ ภาพ ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศทั้งด้านตัวผู้ใช้ ด้านการสื่อสาร และด้านสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง แต่ปัญหาด้านอุปกรณ์เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับมาก โดยปัญหาเรื่องของคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เสริมมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ และมีสมรรถนะต่ำ เป็นปัญหามากที่สุด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 11,183 คน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2563 : ออนไลน์)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 387 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เริ่มจากการสุ่มอย่างง่ายเพื่อกำหนดกลุ่มประชากร โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 607) ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 375 คน ต่อจากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้นตามคณะวิชาโดยกำหนดสัดส่วน 3.5 เปอร์เซ็นต์ของประชากรโดยการปัดเศษทั้งในแต่ละคณะวิชา ได้จำนวน 387 คน ดังรายละเอียดในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

คณะวิชา	จำนวนนักศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม	468	16
คณะวิศวกรรมศาสตร์	1,877	65
คณะบริหารธุรกิจ	4,148	145
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ	936	32
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	1,504	52
คณะศิลปศาสตร์	1,007	35

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย (ต่อ)

คณะวิชา	จำนวนนักศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ	466	14
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	414	16
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น	363	12
รวม	11,183	387

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ รวมทั้งศึกษาตัวอย่างแบบสอบถาม เพื่อเป็นตัวอย่างในการออกแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้มาศึกษา และสร้างข้อคำถาม โดยกำหนดขอบเขตของเนื้อหาให้ครอบคลุมถึงพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา ประกอบด้วย การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ การสำรวจสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศ การเชื่อมโยงการค้นหา การแยกแยะสารสนเทศ โดยใช้เกณฑ์การประเมิน การติดตามความเคลื่อนไหวของสารสนเทศ การดึงสารสนเทศออกมาใช้ประโยชน์ การตรวจสอบความถูกต้อง การสิ้นสุดกระบวนการค้นหา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง ไม่ค่อยใช้ ไม่ใช้เลย จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. การแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะให้แก้ไขในข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ใน 3 ท่านที่มีความคิดเห็นตรงกันให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของเนื้อหา และสำนวนการเขียนไปแก้ไขใหม่

5. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหาอีกครั้ง แล้วนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในครั้งที่ 2 มาปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขเสร็จแล้วไปทดสอบกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะศิลปศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ผลสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach. 1970 : 161) โดยการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครั้งนี้ตั้งค่าความเชื่อมั่นแต่ละข้อตั้งแต่ .08 ขึ้นไป หากข้อใดไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะตัดทิ้งออกไป

7. จากการแก้ไขครั้งที่ 2 และจากผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทำให้ได้แบบสอบถามใหม่จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบจำนวน 7 ข้อ และแบบเรียงลำดับ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง ไม่ค่อยได้ใช้ ไม่เคยใช้ จำนวน 47 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลเอง โดยผู้วิจัยประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามครั้งนี้ ช่วงเวลาในการแจกแบบสอบถามอยู่ระหว่างวันที่ 2-20 มีนาคม 2563 รวมจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 387 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พร้อมกำหนดรหัสสำหรับการกรอกข้อมูลแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบตามระดับพฤติกรรมแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง ไม่ค่อยได้ใช้ ไม่ใช้เลย เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

เกือบทุกครั้ง	หมายถึง	5 คะแนน
บ่อยครั้ง	หมายถึง	4 คะแนน
บางครั้ง	หมายถึง	3 คะแนน
ไม่ค่อยได้ใช้	หมายถึง	2 คะแนน
ไม่เคยใช้	หมายถึง	1 คะแนน

จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ และโดยรวม โดยใช้ อัตราการแปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 แสดงว่าเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาสารสนเทศมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 แสดงว่าเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาสารสนเทศมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 แสดงว่าเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาสารสนเทศปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 แสดงว่าพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาสารสนเทศน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 แสดงว่าพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาสารสนเทศน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าสถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการแปลความหมายที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลของนักศึกษา
2. วัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา
3. ขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา
4. พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา
 - 4.1 การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ
 - 4.2 การใช้แหล่งสารสนเทศ
 - 4.3 การเชื่อมโยงสารสนเทศ
 - 4.4 การประเมินสารสนเทศ
 - 4.5 การติดตามสารสนเทศ
 - 4.6 รูปแบบสารสนเทศ
 - 4.7 การดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ
5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการค้นหา และการใช้สารสนเทศ
 - 5.1 ปัญหาในการค้นหา และการใช้สารสนเทศ
 - 5.2 ข้อเสนอแนะในการค้นหา และการใช้สารสนเทศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลของนักศึกษา

ข้อมูลของนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา และคณะที่ศึกษา

ปรากฏผลดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละข้อมูลของนักศึกษา

ข้อมูลของนักศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	143	36.88
หญิง	244	63.12
รวม	387	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	3	0.70
18-20 ปี	112	29.08
21-23 ปี	264	68.09
มากกว่า 23 ปี	8	2.13
รวม	387	100.00
3. ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	52	13.48
ชั้นปีที่ 2	52	13.48
ชั้นปีที่ 3	77	19.86
ชั้นปีที่ 4	206	53.19
รวม	387	100.00
4. คณะวิชาที่ศึกษา		
ครุศาสตร์อุตสาหกรรม	16	4.13
เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน	32	8.27
เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	52	13.44
บริหารธุรกิจ	145	37.47
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	16	4.13
วิศวกรรมศาสตร์	65	16.80

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละข้อมูลของนักศึกษา (ต่อ)

ข้อมูลของนักศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
สถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ	14	3.62
ศิลปศาสตร์	35	9.04
อุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น	12	3.10
รวม	387	100.00
5. ผลการเรียนสะสมภาคเรียนล่าสุด		
2.00-2.50	27	7.09
2.51-3.00	129	33.33
3.01-3.50	146	37.59
3.51-4.00	85	21.99
รวม	387	100.00
6. ความถี่ในการค้นหาข้อมูลต่อสัปดาห์		
น้อยกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์	82	21.28
5-10 ครั้งต่อสัปดาห์	200	51.77
11-15 ครั้งต่อสัปดาห์	47	12.06
มากกว่า 15 ครั้งต่อสัปดาห์	58	14.89
รวม	387	100.00

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 63.12 มีอายุระหว่าง 21-23 ปี ร้อยละ 68.09 กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 53.19 ในขณะบริหารธุรกิจร้อยละ 37.47 มีผลการเรียนสะสมภาคเรียนล่าสุด 3.01-3.50 ร้อยละ 37.59 และมีความถี่ในการค้นหาข้อมูล 5-10 ครั้งต่อสัปดาห์

2. วัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา
ระดับวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ระดับวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ในการค้นหา	\bar{X}	S.D	ระดับการใช้
1. ประกอบการทำกรบ้าน	4.11	0.83	มาก
2. ประกอบการทำรายงาน	4.21	0.80	มาก
3. ประกอบการวิจัย/โครงการ/แผนงาน	4.18	0.92	มาก
4. ติดตามข้อมูลข่าวสาร	4.00	0.88	มาก
5. เพิ่มพูนความรู้	3.97	0.73	มาก
6. สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้	3.93	0.87	มาก
7. เตรียมตัวก่อนเรียนในแต่ละหัวข้อ	3.55	0.91	มาก
8. เตรียมตัวในทดสอบ/การสอบ	3.65	0.99	มาก
9. การทำงานพิเศษ	4.41	0.84	มาก
10. พักผ่อนและความบันเทิง	4.09	0.84	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.01	0.07	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยวัตถุประสงค์ที่นักศึกษาค้นหาสารสนเทศมากที่สุด คือ การทำงานพิเศษ ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมา คือ ประกอบการทำรายงาน และประกอบการวิจัย หรือโครงการ หรือแผนงาน ($\bar{X} = 4.21$ และ $\bar{X} = 4.18$ ตามลำดับ)

3. ขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา

ลำดับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา โดยผู้วิจัยขอเสนอเฉพาะลำดับที่สูงสุดในแต่ละตัวเลือกที่ใช้ในลำดับการค้นหานั้น ๆ ปรากฏผลดังตาราง 4

ตารางที่ 4 ลำดับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศ

ลำดับที่	ขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศ	ร้อยละ
1	การกำหนดหัวข้อที่ต้องการ	76.60
2	การเลือกหรือแยกแยะสารสนเทศ	46.10
3	การสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ	46.81
4	การประเมินสารสนเทศ	53.19
5	การเชื่อมโยงการค้นหาสารสนเทศ	52.48
6	ติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ เพิ่มเติม	61.70

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาร้อยละส่วนใหญ่มีลำดับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศดังนี้ ลำดับแรกคือ การกำหนดหัวข้อที่ต้องการ ร้อยละ 76.60 ลำดับที่ 2 คือ การเลือกหรือแยกแยะสารสนเทศ ร้อยละ 46.10 ลำดับที่ 3 คือ การสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ ร้อยละ 46.81 ลำดับที่ 4 คือ การประเมินสารสนเทศ ร้อยละ 53.19 ลำดับที่ 5 คือ การเชื่อมโยงการค้นหาสารสนเทศ ร้อยละ 52.48 ลำดับสุดท้าย คือ การติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ เพิ่มเติม ร้อยละ 61.70

4. พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา

4.1 การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 5

ตารางที่ 5 ระดับพฤติกรรมการเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา

การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ	\bar{X}	S.D	ระดับพฤติกรรม
1. สอบถามจากอาจารย์ผู้สอน เพื่อน บุคคลภายในครอบครัว	3.60	0.79	มาก
2. อ่านจากหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์	3.27	0.85	ปานกลาง
3. ค้นหาจากเว็บไซต์	4.61	0.58	มากที่สุด
4. ค้นหาจากฐานข้อมูลภายในห้องสมุด	3.36	0.90	ปานกลาง
5. ค้นหาจากข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง	3.61	0.92	มาก
รวมทั้งสิ้น	3.69	0.14	มาก

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิธีการที่นักศึกษาเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศมากที่สุด คือ การค้นหาจากเว็บไซต์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือ การค้นหาจากข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง และการสอบถามจากอาจารย์ผู้สอน เพื่อน บุคคลภายในครอบครัว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$ และ $\bar{X} = 3.60$ ตามลำดับ)

4.2 การใช้แหล่งสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 6

ตารางที่ 6 ระดับพฤติกรรมการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษา

การใช้แหล่งสารสนเทศ	\bar{X}	S.D	ระดับพฤติกรรม
1. โปรแกรมค้นหาอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น	4.68	0.55	มากที่สุด
2. วิกีพีเดีย (Wikipedia)	3.86	0.96	มาก
3. Web Board เช่น Pantip, Mthai เป็นต้น	3.49	0.94	ปานกลาง
4. Weblog เช่น Oknation , GotoKhow, Wordpress เป็นต้น	3.25	1.05	ปานกลาง
5. เว็บไซต์ของภาครัฐ และเอกชน	3.62	0.85	มาก
6. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศภายในห้องสมุด	3.40	1.03	ปานกลาง
7. ฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น Thailis, IEEE, EBSCO HOST เป็นต้น	3.27	1.12	ปานกลาง
8. สอบถามจากบุคคล เช่น อาจารย์ บุคคลภายในครอบครัว เพื่อน เป็นต้น	3.72	0.90	มาก
9. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง	3.48	0.98	ปานกลาง
รวมทั้งสิ้น	3.64	0.16	มาก

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ โปรแกรมค้นหาอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ วิกีพีเดีย (Wikipedia) และการสอบถามจากบุคคล เช่น อาจารย์ บุคคลภายในครอบครัว เพื่อน เป็นต้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$ และ $\bar{X} = 3.72$ ตามลำดับ)

4.3 การเชื่อมโยงสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ระดับพฤติกรรมกรรมการเชื่อมโยงสารสนเทศของนักศึกษา

การเชื่อมโยงสารสนเทศ	\bar{X}	S.D	ระดับพฤติกรรม
1. รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม	3.92	0.90	มาก
2. จุดเชื่อมโยง (Link) บนเว็บไซต์	4.06	0.71	มาก
3. จุดเชื่อมโยงบนโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต (Search Engine) เช่น Google Yahoo เป็นต้น	4.16	0.78	มาก
4. จุดเชื่อมโยงบนฐานข้อมูล	3.84	0.81	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.00	0.08	มาก

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเชื่อมโยงสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยวิธีการเชื่อมโยงสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การใช้จุดเชื่อมโยงบนโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต (Search Engine) เช่น Google Yahoo เป็นต้น ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา คือ การใช้จุดเชื่อมโยง (Link) บนเว็บไซต์ และการใช้รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม ($\bar{X} = 4.06$ และ $\bar{X} = 3.92$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.4 การประเมินสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ระดับพฤติกรรมกรรมการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา

การประเมินสารสนเทศ	\bar{X}	S.D	ระดับพฤติกรรม
1. เนื้อหาไม่แหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือได้	4.28	0.68	มาก
2. เนื้อหาไม่มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์	4.26	0.72	มาก
3. เนื้อหาครบถ้วนตามความต้องการ	4.31	0.70	มาก
4. ผู้ให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ	4.31	0.69	มาก
5. เนื้อหาไม่บิดเบือนความเป็นจริง	4.16	0.80	มาก
6. เนื้อหานำเสนอหลายมุมมอง	4.14	0.69	มาก
7. เนื้อหาระบุผู้เขียน หรือผู้ผลิตชัดเจน	4.16	0.73	มาก
8. เนื้อหาใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย	4.27	0.63	มาก
9. นักศึกษาเคยใช้ข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศดังกล่าว อยู่แล้ว	3.99	0.74	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.21	0.05	มาก

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยวิธีการประเมินสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ เนื้อหาครบถ้วนตามความต้องการ และผู้ให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.31$ และ $\bar{X} = 4.31$ ตามลำดับ) รองลงมา คือ เนื้อหาไม่แหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือได้ และเนื้อหาใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.28$ และ $\bar{X} = 4.27$ ตามลำดับ)

4.5 การติดตามสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 ระดับพฤติกรรมการติดตามสารสนเทศของนักศึกษา

การติดตามสารสนเทศ	\bar{X}	S.D	ระดับพฤติกรรม
1. บุคคลที่รู้จัก เช่น อาจารย์ บุคคลภายในครอบครัว เพื่อน เป็นต้น	3.84	0.79	มาก
2. สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Weblog, Facebook, Youtube เป็นต้น	4.53	0.60	มาก
3. สื่อมวลชน เช่น เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น	4.11	0.81	มาก
4. เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย	3.76	0.87	มาก
5. เว็บไซต์ของภาครัฐ และเอกชน	3.75	0.83	มาก
6. ฐานข้อมูลออนไลน์	4.06	0.79	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.01	0.09	มาก

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการติดตามสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยวิธีการติดตามสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Weblog, Facebook, Youtube เป็นต้น ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมา คือ การติดตามจากสื่อมวลชน เช่น เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น และ ฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X} = 4.11$ และ $\bar{X} = 4.06$ ตามลำดับ)

4.6 รูปแบบสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 ระดับพฤติกรรมการใช้รูปแบบสารสนเทศของนักศึกษา

รูปแบบสารสนเทศ	\bar{X}	S.D	ระดับพฤติกรรม
1. เนื้อหาทั้งหมด	3.70	0.70	มาก
2. เนื้อหาบางส่วน	4.07	0.70	มาก
3. รูปภาพ	4.19	0.71	มาก
4. แผนภูมิ/ตาราง/สถิติ	3.79	0.77	มาก
5. เสียง	3.48	0.91	ปานกลาง
6. สื่อประสม (ประกอบด้วยข้อความ ภาพ และเสียง)	3.87	0.79	มาก
รวมทั้งสิ้น	3.85	0.09	มาก

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการใช้รูปแบบสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยรูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ รูปภาพ ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา คือ เนื้อหาบางส่วน และ สื่อประสม ($\bar{X} = 4.07$ และ $\bar{X} = 3.87$ ตามลำดับ)

4.7 การดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 11

ตาราง 11 ระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศของนักศึกษา

การดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ	\bar{X}	S.D	ระดับพฤติกรรม
1. ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของเนื้อหาอีกครั้ง	4.44	0.61	มาก
2. วางแผนเพื่อนำข้อมูลไปใช้งานตามวัตถุประสงค์	4.33	0.72	มาก
3. นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทันที	4.07	0.86	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.28	0.12	มาก

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของเนื้อหาอีกครั้ง ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ การวางแผนเพื่อนำข้อมูลไปใช้งานตามวัตถุประสงค์ และการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทันที ($\bar{X} = 4.33$ และ $\bar{X} = 4.07$ ตามลำดับ)

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

5.1 ปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

ตาราง 12 ปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

ปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่พบสารสนเทศที่ต้องการ	15	16.67
2. สารสนเทศที่ได้รับไม่น่าเชื่อถือ	15	16.67
3. สารสนเทศที่ได้รับไม่ทันสมัย	16	17.78
4. สารสนเทศที่ได้รับไม่ครบถ้วนตามความต้องการ	18	20.00
5. ผลลัพธ์ในการค้นหาภาพไม่ตรงกับความต้องการ มักได้รับภาพที่คล้ายคลึงกันทำให้สับสน รวมทั้งได้รับภาพที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับคำค้นหา	7	7.78
6. เนื้อหาที่ได้รับยากต่อการทำความเข้าใจ		
7. สารสนเทศที่ได้รับเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ต้องเสียเวลาในการทำ ความเข้าใจ	11	12.22
	5	5.55
8. แหล่งสารสนเทศที่ใช้ค้นหามีจำนวนน้อย	3	3.33
รวม	90	100.00

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศมากที่สุด คือ สารสนเทศที่ได้รับไม่ครบถ้วนตามความต้องการ (ร้อยละ 20.00) รองลงมา คือ สารสนเทศที่ได้รับไม่ทันสมัย (ร้อยละ 17.78) ไม่พบสารสนเทศที่ต้องการ (ร้อยละ 16.67) และ สารสนเทศที่ได้รับไม่น่าเชื่อถือ (ร้อยละ 16.67)

5.2 ข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

ตาราง 13 ข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

ข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรอ่านและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายๆ แหล่งก่อนนำมาใช้	2	4.08
2. ควรตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลก่อนเผยแพร่	3	6.12
3. ในการค้นหาสารสนเทศควรค้นหาจากเว็บไซต์มากกว่า 1 เว็บไซต์ เพื่อให้ได้รับสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ	1	2.04
4. ควรตรวจสอบปีที่อัปเดตของสารสนเทศที่เผยแพร่ เพื่อความเป็นปัจจุบัน	14	28.57
5. ควรนำสารสนเทศที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้อง	6	12.25
6. ควรนำเสนอสารสนเทศที่มีเนื้อหาที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือได้	17	34.70
7. สารสนเทศควรมีเว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้มีการแปลภาษาฟรี เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	1	2.04
8. เนื้อหาที่น่าเสนอบนเว็บไซต์ควรมีเนื้อหาครอบคลุมในทุกๆ ด้าน	5	10.20
	49	100.00

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศมากที่สุด คือ ควรนำเสนอสารสนเทศที่มีเนื้อหาที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือได้ (ร้อยละ 34.70) รองลงมา คือ ควรตรวจสอบปีที่อัปเดตสารสนเทศที่เผยแพร่ เพื่อความเป็นปัจจุบัน (ร้อยละ 28.57) และควรนำสารสนเทศที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้อง (ร้อยละ 12.25)

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 387 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เรื่อง พฤติกรรมการสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ และเป็นแบบเรียงลำดับจำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการสนเทศของนักศึกษา ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง ไม่ค่อยได้ใช้ ไม่เคยใช้ จำนวน 47 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลของนักศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 63.12 มีอายุระหว่าง 21-23 ปี ร้อยละ 68.09 กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 53.19 ในคณะบริหารธุรกิจร้อยละ 37.47 มีผลการเรียนสะสมภาคเรียนล่าสุด 3.01-3.50 ร้อยละ 37.59 และมีความถี่ในการค้นหาข้อมูล 5-10 ครั้งต่อสัปดาห์

2. วัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา

นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยวัตถุประสงค์ที่นักศึกษาค้นหาสารสนเทศมากที่สุด คือ การทำงานพิเศษ ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมา คือ ประกอบการทำรายงาน และประกอบการวิจัย หรือโครงการ หรือแผนงาน ($\bar{X} = 4.21$ และ $\bar{X} = 4.18$ ตามลำดับ)

3. ขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา
 - นักศึกษาส่วนใหญ่มีลำดับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศ ดังนี้
 - ลำดับที่ 1 คือ การกำหนดหัวข้อที่ต้องการ ร้อยละ 76.60
 - ลำดับที่ 2 คือ การเลือกหรือแยกแยะสารสนเทศ ร้อยละ 46.10
 - ลำดับที่ 3 คือ การสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ ร้อยละ 46.81
 - ลำดับที่ 4 คือ การประเมินสารสนเทศ ร้อยละ 53.19
 - ลำดับที่ 5 คือ การเชื่อมโยงการค้นหาสารสนเทศ ร้อยละ 52.48
 - ลำดับสุดท้าย คือ การติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ เพิ่มเติม ร้อยละ 61.70

4. พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา

4.1 การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ

พฤติกรรมการเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิธีการที่นักศึกษาเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศมากที่สุด คือ การค้นหาจากเว็บไซต์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือ การค้นหาจากข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง และการสอบถามจากอาจารย์ผู้สอน เพื่อน บุคคลภายในครอบครัว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$ และ $\bar{X} = 3.60$ ตามลำดับ)

4.2 การใช้แหล่งสารสนเทศ

พฤติกรรมการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ โปรแกรมค้นหาบนอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมาคือ วิกิพีเดีย (Wikipedia) และการสอบถามจากบุคคล เช่น อาจารย์ บุคคลภายในครอบครัว เพื่อน เป็นต้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$ และ $\bar{X} = 3.72$ ตามลำดับ)

4.3 การเชื่อมโยงสารสนเทศ

พฤติกรรมการเชื่อมโยงสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยวิธีการเชื่อมโยงสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การใช้จุดเชื่อมโยงบนโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต (Search Engine) เช่น Google, Yahoo เป็นต้น ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาคือ การใช้จุดเชื่อมโยง (Link) บนเว็บไซต์ และการใช้รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม ($\bar{X} = 4.06$ และ $\bar{X} = 3.92$ ตามลำดับ)

4.4 การประเมินสารสนเทศ

พฤติกรรมการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยวิธีการประเมินสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ เนื้อหาครบถ้วนตามความต้องการ และผู้ให้ข้อมูลมีความ

นำเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.31$ และ $\bar{X} = 4.31$ ตามลำดับ) รองลงมา คือ เนื้อหาแหล่งที่มาเชื่อถือได้ และเนื้อหาใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.28$ และ $\bar{X} = 4.27$ ตามลำดับ)

4.5 การติดตามสารสนเทศ

พฤติกรรมการติดตามสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยวิธีการติดตามสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Weblog, Facebook, Youtube เป็นต้น ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมา คือ การติดตามจากสื่อมวลชน เช่น เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น และ ฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X} = 4.11$ และ $\bar{X} = 4.06$ ตามลำดับ)

4.6 รูปแบบสารสนเทศ

พฤติกรรมการใช้รูปแบบสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยรูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ รูปภาพ ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา คือ เนื้อหาบางส่วน และ สื่อประสม ($\bar{X} = 4.07$ และ $\bar{X} = 3.87$ ตามลำดับ)

4.7 การดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ

พฤติกรรมการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก โดยการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของเนื้อหาอีกครั้ง ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือ การวางแผนเพื่อนำข้อมูลไปใช้งานตามวัตถุประสงค์ และ การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทันที ($\bar{X} = 4.33$ และ $\bar{X} = 4.07$ ตามลำดับ)

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

5.1 ปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

นักศึกษามีปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศมากที่สุด คือ สารสนเทศที่ได้รับไม่ครบถ้วนตามความต้องการ (ร้อยละ 20.00) รองลงมา คือ สารสนเทศที่ได้รับไม่ทันสมัย (ร้อยละ 17.78) ไม่พบสารสนเทศที่ต้องการ (ร้อยละ 16.67) และสารสนเทศที่ได้รับไม่น่าเชื่อถือ (ร้อยละ 16.67)

5.2 ข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

นักศึกษามีข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศมากที่สุด คือ ควรนำเสนอสารสนเทศที่มีเนื้อหาที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือได้ (ร้อยละ 34.70) รองลงมา คือ ควรตรวจสอบปีที่อัปเดตสารสนเทศที่เผยแพร่ เพื่อความเป็นปัจจุบัน (ร้อยละ 28.57) และควรนำสารสนเทศที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้อง (ร้อยละ 12.25)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศมากที่สุด คือ การทำงานพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจาก นักศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญของการสะสมประสบการณ์ทำงาน และการลองผิดลองถูก เพื่อค้นหาตัวตนของตัวเองว่ามีความรัก ความชอบ และความถนัดในเรื่องใดบ้างที่จะเหมาะสมกับการทำงานในอนาคต เพื่อให้พร้อมเข้าสู่การทำงานหลังการจบการศึกษา ประกอบช่วงเวลาในการจัดเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงกำลังจะปิดภาคเรียน ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาเริ่มมีเวลาว่างพอที่จะมองหาประสบการณ์ใหม่ ๆ นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน โดยการลองหางานพิเศษทำ การทำงานพิเศษเป็นการเรียนรู้โดยตรงจากของจริง และสถานการณ์จริงในด้านต่าง ๆ เช่น การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ ทักษะการใช้ภาษา หลักการบริการ หลักการขาย เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาที่ไม่สามารถหาได้จากหนังสือ วารสาร เว็บไซต์ เป็นต้น รองลงมาพบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศ เพื่อประกอบการทำงาน และประกอบการวิจัย หรือโครงการ หรือแผนงาน ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เน้นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อให้เป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาจำเป็นต้องค้นหาสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ และศึกษาค้นคว้าตลอดหลักสูตรการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี พงศดิลก และ ภิรมศักดิ์ เอ็งฉ้วน (2560 : 263-264) พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ, สมาน ลอยฟ้า และ เพ็ญพันธ์ เพชรคร (2556 : 167) พบว่า ความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาเกิดจากการมอบหมายงานของอาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาทำรายงาน และประเภทของงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมาย คือ การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนประกอบรายงาน และการนำเสนอด้วยวาจา

2. ขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่มีลำดับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศ 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นักศึกษาส่วนใหญ่เริ่มต้นการค้นหาด้วยการกำหนดหัวข้อที่ต้องการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความเข้าใจถึงความต้องการสารสนเทศของตนเองว่าต้องการสารสนเทศในเรื่องใดบ้าง และต้องการสารสนเทศในรูปแบบใดบ้าง ซึ่งเป็นการตระหนักและเข้าใจถึงปัญหาความต้องการของตนเอง รวมถึงการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา โดยการ

กำหนดหัวข้อที่ต้องการได้ เพื่อให้ได้รับสารสนเทศที่ต้องการ (วชิร ยั่งยืน, ศิวนาถ นันทพิชัย และ จิตติมา เพชรแก้ว. 2559 : 37)

ขั้นตอนที่ 2 นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะใช้วิธีการเลือก หรือแยกแยะสารสนเทศ ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการคัดเลือก และแยกแยะสารสนเทศที่ได้จากการค้นหาโดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ในการคัดเลือกสารสนเทศเป็นขั้นตอนสำคัญในการพิจารณาคุณค่าของสารสนเทศจากความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง ความทันสมัย รูปแบบการนำเสนอ และภาษาที่ใช้ในการนำเสนอ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ การพิจารณาคุณค่าของสารสนเทศจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ค้นหา แต่ในกรณีนี้การที่นักศึกษาเลือกใช้วิธีการเลือก หรือแยกแยะสารสนเทศเป็นขั้นตอนที่ 2 อาจเป็นเพราะ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความถี่ในการค้นหาสารสนเทศเพียง 5-10 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศยังไม่มากพอ ประกอบกับการเลือก หรือแยกแยะสารสนเทศของนักศึกษาอาจเป็นเพียงการเลือกใช้คำค้น และหรือวิธีการค้นหา และหรือเครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศให้เหมาะสมกับความต้องการสารสนเทศเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 3 นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากขั้นตอนดังกล่าว นักศึกษาสามารถใช้ต่อเนื่องจากขั้นตอนการเลือก หรือแยกแยะสารสนเทศ รวมทั้งสามารถต่อยอดจากการกำหนดหัวข้อที่ต้องการ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากผลการวิจัย พบว่า ขั้นตอนเลือกหรือแยกแยะสารสนเทศนักศึกษาใช้เป็นลำดับที่ 2 ด้วยระดับค่าร้อยละ 46.10 และขั้นตอนสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศนักศึกษาใช้เป็นลำดับที่ 3 ด้วยระดับค่าร้อยละ 46.81 ซึ่งมีระดับค่าร้อยละแตกต่างกันไม่มาก ทั้งนี้การสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ เป็นการค้นหาโดยมีหัวข้อ หรือเรื่องที่ต้องการ หรือสนใจอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ทราบหัวข้อ หรือที่ต้องการสามารถค้นหาได้จากที่ไหนบ้าง จึงเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถวางแผนการค้นหาสารสนเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 4 นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะประเมินสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่นักศึกษานำมาใช้เพื่อคัดเลือกสารสนเทศที่ได้รับจากการสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ โดยการประเมินความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ให้นักศึกษาได้รับสารสนเทศตรงกับความต้องการ และมีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามหัวข้อที่ระบุไว้ เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะเชื่อมโยงการค้นหาสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการเชื่อมโยงสารสนเทศที่ผ่านการคัดเลือกและการประเมินแล้วกับสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือแหล่งที่มาอื่น ๆ จะช่วยให้นักศึกษาสามารถไล่เรียงสารสนเทศตามหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ไปยังสารสนเทศใหม่ที่นักศึกษาอาจไม่ได้คิดหัวข้อดังกล่าวไว้ก่อนหน้านั้น ซึ่ง

จะส่งผลให้นักศึกษาได้รับสารสนเทศที่สัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการเพิ่มขึ้น รวมทั้งทำให้งานที่ได้รับมอบหมายมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ เพิ่มเติม ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ใช้ในการติดตามความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของสารสนเทศใหม่ ๆ ที่นักศึกษาสนใจ อยากรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเลือกเป็นขั้นตอนสุดท้าย เนื่องจากเป็นการจบกระบวนการค้นหาสารสนเทศ หากแต่ยังมีความต้องการติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าของสารสนเทศในศาสตร์ และสาขาที่สนใจ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศมีการเผยแพร่จำนวนมากในหลากหลายช่องทาง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องติดตามความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้รู้เท่าทันสารสนเทศ รวมไปถึงความทันสมัย และความน่าเชื่อถือ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

3 พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา

3.1 การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่านักศึกษส่วนใหญ่มุ่งเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศด้วยการค้นหาจากเว็บไซต์มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งสารสนเทศขนาดใหญ่ที่องค์กรต่าง ๆ สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศจำนวนมาก นอกจากนี้ยังสามารถเผยแพร่ได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการเข้าถึงสารสนเทศจากเว็บไซต์ต่าง ๆ สามารถทำได้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งมีความทันสมัย โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ ศรีวงศ์ (2559 : 78) พบว่านักศึกษาเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศด้วยการใช้โปรแกรมค้นหาบนอินเทอร์เน็ต รองลงมานักศึกษาเริ่มต้นค้นหาสารสนเทศโดยการค้นหาจากข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง และสอบถามจากอาจารย์ผู้สอน เพื่อน บุคคลภายในครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยส่วนตัวของนักศึกษา ส่วนใหญ่จะมีข้อมูลด้านเรียนที่ตนเองได้จัดเก็บไว้จากการเรียนตลอดหลักสูตร หรือจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศตามหัวข้อที่สนใจและความชอบ รวมไปถึงความถนัดไว้ใช้ประโยชน์ภายหลัง ดังนั้นการที่นักศึกษาจะเริ่มต้นจากการสำรวจข้อมูลที่มีอยู่แล้ว จึงเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ง่าย และสะดวก นอกจากนี้การที่นักศึกษาเริ่มต้นด้วยการสอบถามจากอาจารย์ผู้สอน เพื่อน หรือบุคคลภายในครอบครัว อาจเป็นเพราะบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่นักศึกษาค้นเคยสามารถเข้าถึงได้ง่าย และมีความเชื่อมั่นในบุคคลดังกล่าวที่จะช่วยให้นักศึกษาได้รับข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศตามความต้องการ เพื่อแก้ปัญหาความต้องการสารสนเทศได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี พงษ์ดิลก และกิมศักดิ์ เอื้อฉ้วน (2560 : 269) พบว่า นิสิตเริ่มต้นจากการแสวงหาสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ และจากการสอบถามอาจารย์ผู้สอน หรืออาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 การใช้แหล่งสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการใช้แหล่งสารสนเทศเป็นกระบวนการเลือกแหล่งสารสนเทศที่ต้องการค้นหาข้อมูล เพื่อใช้ตอบสนองความต้องการใช้สารสนเทศ โดยการสำรวจสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อดูว่ามีสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการและความสนใจหรือไม่ หรือมีหัวข้อสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความต้องการหรือไม่ ซึ่งแหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ โปรแกรมค้นหาบนอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการใช้โปรแกรมค้นหาบนอินเทอร์เน็ต ช่วยให้นักศึกษาสามารถรวบรวมสารสนเทศตามหัวข้อที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว โดยสามารถใช้การค้นหาแบบเจาะจง ซึ่งนักศึกษสามารถระบุเงื่อนไขในการค้นหาได้ เช่น ต้องการค้นหาสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบของภาพข้อความ หรือรูปแบบไฟล์เอกสารสกุล Word, Powerpoint, PDF เป็นต้น หรือการค้นหาอย่างง่าย ซึ่งนักศึกษสามารถกำหนดคำค้นหาในช่องค้นหาได้ทันทีไม่ว่าจะเป็นคำสั้น ๆ ประโยคบอกเล่า หรือประโยคคำถาม โปรแกรมดังกล่าวจะทำการประมวลผล และแสดงผลลัพธ์ออกมาทันที ในแต่ละครั้งของการค้นหาเมื่อมีการเปลี่ยนคำค้นหาใหม่ นักศึกษสามารถจะรวบรวมข้อมูลที่ต้องการได้ใหม่ได้อย่างง่ายดาย ประกอบกับแหล่งสารสนเทศที่ได้จากการค้นหาผ่านโปรแกรมค้นหาบนอินเทอร์เน็ต มีสาระสังเขปของแต่ละเว็บไซต์ที่ช่วยอธิบายรายละเอียดของเว็บไซต์ เพื่อให้ให้นักศึกษสามารถตัดสินใจเลือกเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ทันที นอกจากนี้การใช้โปรแกรมค้นหาบนอินเทอร์เน็ตช่วยให้นักศึกษสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างง่ายดาย และสะดวกรวดเร็วไม่ว่าจะอยู่ในช่วงเวลาหรือสถานที่ใดก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลภัสส์ วงศ์ประเสริฐ, สมาน ลอยฟ้า และเพ็ญพันธ์ เพชรคร (2556 : 180) พบว่า นักศึกษาแสวงหาสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดทำรายงานโดยใช้อินเทอร์เน็ต และใช้โปรแกรมค้นหาอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ ศรีวงษ์ (2559 : 78) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการบนระบบอินเทอร์เน็ต

3.3 การเชื่อมโยงสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเชื่อมโยงสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิธีการที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การใช้จุดเชื่อมโยงบนโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น รองลงมา คือ การใช้จุดเชื่อมโยงบนเว็บไซต์ ทั้งนี้เนื่องจากการค้นหาสารสนเทศเพิ่มเติมจากจุดเชื่อมโยงบนโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต และจุดเชื่อมโยงบนเว็บไซต์จากสารสนเทศที่ได้จากการค้นหาเดิมที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของการใช้ไฮเปอร์ลิงค์สามารถทำให้นักศึกษได้รับสารสนเทศเพิ่มเติมในเรื่อง หรือหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเดิมได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว โดยที่นักศึกษาไม่จำเป็นต้องคิดค้นคำใหม่ หรือวิธีการในการค้นหาใหม่ การเชื่อมโยงบนโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต และบนเว็บไซต์เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นบนหน้าเว็บเพจ เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์โดยตรงกับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจเป็นจุดเชื่อมโยงรายการ

อ้างอิง บรรณานุกรม หรือการนำไปสู่เว็บไซต์อื่น ๆ ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน หรือมีส่วนของเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลภัสส์ วงศ์ประเสริฐ, สมาน ลอยฟ้า และเพ็ญพันธ์ เพชรศร (2556 : 157-158) พบว่า การพิจารณาบทความที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลบนเว็บไซต์ของนักศึกษาได้พิจารณาจากบทความบนเว็บไซต์ที่มีลิงค์เชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

3.4 การประเมินสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการประเมินสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิธีการประเมินสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ มีเนื้อหาครบถ้วนตามความต้องการ และผู้ให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินสารสนเทศเป็นขั้นตอนหนึ่งที่ใช้พิจารณาคุณค่าของสารสนเทศว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ ซึ่งนักศึกษาเลือกที่จะพิจารณาแยกแยะ และคัดเลือกสารสนเทศที่ได้มา สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการพิจารณาจากเนื้อหาที่ได้รับว่ามีเนื้อหาครบถ้วนตามความต้องการหรือไม่ เพราะหากเนื้อหาที่ได้มาไม่ครบสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้จะส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และทำให้ต้องเสียเวลาในการค้นหาสารสนเทศใหม่ นอกจากนี้เนื้อหาที่ได้รับต้องครบถ้วนแล้ว สิ่งที่นักศึกษาให้ความสำคัญในการพิจารณาคุณค่าของสารสนเทศ คือ ผู้ให้ข้อมูลต้องมีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้เนื่องจากหากได้รับเนื้อหาที่ครบถ้วน แต่ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ สารสนเทศที่ได้รับมาก็ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง หรือถ้าหากนำไปใช้ประโยชน์จะส่งผลให้ผลงานของนักศึกษาขาดความน่าเชื่อถือ และความถูกต้อง ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน หรือผู้ใช้งานของนักศึกษาที่ต้องการนำผลงานของนักศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลภัสส์ วงศ์ประเสริฐ, สมาน ลอยฟ้า และเพ็ญพันธ์ ศรเพชร (2556 : 68) พบว่า นักศึกษาประเมินสารสนเทศ โดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของผู้เขียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนงลักษณ์ ยุทธศิลป์เสรี และสุรีย์ สุทธิสารากร (2559 : 2557) พบว่า นักศึกษาจะพิจารณาสารสนเทศที่พบจากผู้จัดทำหรือหน่วยงานที่จัดทำเว็บไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือ

3.5 การติดตามสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการติดตามสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิธีการติดตามสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ การติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Weblog, Facebook, YouTube เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทอย่างมากต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษา ซึ่งเป็นช่องทางที่นักศึกษาสามารถใช้แสดงความคิดเห็น การรับรู้ข้อมูล ข่าวสารได้อย่างแพร่หลายอย่างไร้ขีดจำกัด รวมทั้งเป็นคลังข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ที่นักศึกษาสามารถนำเสนอ และแลกเปลี่ยนความรู้ หรือการตั้งคำถามในเรื่องราวต่าง ๆ ที่สนใจใคร่รู้ เพื่อให้บุคคลอื่นช่วยเหลือหาคำตอบ หรือคำแนะนำได้ อีกทั้งยังสะดวกสบาย รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้รูปแบบของสื่อที่นำเสนอในสื่อสังคมออนไลน์ยังมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น

บทความ หนังสือ นวนิยาย เรื่องสั้น รูปภาพ งานศิลปะ คลิปวีดีโอ เพลง และสื่อประสม เป็นต้น ประกอบกับเนื้อหาที่มีการนำเสนอที่หลากหลายตามลักษณะของการนำไปใช้งาน เช่น ข้อมูลด้านการศึกษา การเมือง การปกครอง ธุรกิจ การตลาด การลงทุน ข่าวประจำวัน ข่าวสาร ข้อคิดเห็น บันทึกส่วนตัว ความรู้ในรูปแบบของบทความทั่วไป บทความวิชาการ บทความวิจัย ข้อความรู้สั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี พงศดิลก และกิมศักดิ์ เอ็งฉ้วน (2560 : 270) พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนการตรวจตราจากสื่อออนไลน์

3.6 การใช้รูปแบบสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้รูปแบบสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ รูปภาพ ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศของนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อการทำงานพิเศษ และประกอบการทำรายงาน หรือ ประกอบการวิจัย หรือโครงการ หรือแผนงาน การใช้รูปภาพส่งผลต่อการจดจำ และการรับรู้ของนักศึกษา รูปภาพสามารถสื่อสารข้อความบางอย่างได้ดีกว่าข้อความที่เป็นตัวอักษร เช่น ลักษณะของสิ่งของ สถานที่ เส้นทาง การเดินทาง เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่นักศึกษาสามารถใช้ดูให้เห็นประกอบการตัดสินใจในเรื่องของสถานที่ และลักษณะการทำงาน รวมทั้งภาพของบุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์กรที่นักศึกษาสนใจที่จะเข้าฝึกประสบการณ์เพื่อทำงานพิเศษในแต่ละครั้ง สำหรับการทำรายงาน หรือการทำวิจัย หรือโครงการ หรือแผนงานการใช้รูปภาพเป็นส่วนหนึ่งเพื่อประกอบการอธิบายเนื้อหาภายในเล่มให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และยังเพิ่มให้เนื้อหาที่น่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้การใช้รูปภาพช่วยให้มองเห็นสิ่งที่นักศึกษาต้องการสื่อให้เข้าใจถึงข้อมูลบางอย่างที่ไม่สามารถอธิบายเป็นข้อความได้เพียงอย่างเดียว เช่น กระบวนการหรือขั้นตอนการทำงาน ผลงานที่สำเร็จจากการทำโครงการ หรือแผนงาน ของจริง บุคคล สถานที่ เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหามากขึ้น และยังทำให้รายงาน หรืองานวิจัย หรือโครงการ หรือแผนงานของนักศึกษามีคุณค่า ตรงวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์ อนันตริยเวทย์ (2548 : ออนไลน์) พบว่า รูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาแสวงหาบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ ภาพ

3.7 การดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิธีการที่นักศึกษาใช้ดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศมากที่สุด คือ การตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของเนื้อหาอีกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศเป็นขั้นตอนการจบการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ เพื่อเก็บรวบรวมสารสนเทศที่ค้นหาได้ทั้งหมดไว้ด้วยกัน และเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าสารสนเทศที่ได้รับมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ ดังนั้นการตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของเนื้อหาอีกครั้งเป็นการทบทวนความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในความสามารถค้นหาสารสนเทศที่จะตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ซึ่ง

หากพบว่าสารสนเทศที่ได้รับยังไม่ครบถ้วนตามความต้องการ นักศึกษาจำเป็นต้องกลับไปค้นหาสารสนเทศใหม่อีกครั้งจนกว่าจะได้รับสารสนเทศครบถ้วนสมบูรณ์ตามความต้องการ รวมทั้งสารสนเทศที่ได้รับต้องมีความถูกต้องพร้อมที่จะนำไปวางแผนเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต่อไป

4. ปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการค้นหา และการใช้สารสนเทศมากที่สุด คือ สารสนเทศที่ได้รับไม่ครบถ้วนตามความต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากการใช้แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ โปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น ซึ่งลักษณะการทำงานของโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ตจะทำหน้าที่รวบรวมรายชื่อเว็บไซต์ต่าง ๆ เอาไว้โดยจัดแยกเป็นหมวดหมู่ จากการค้นหาของนักศึกษา โดยการระบุคำค้นหาในช่องการค้นหา โปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ตแต่ละโปรแกรมมีวิธีการ และการจัดเก็บฐานข้อมูลที่แตกต่างกันไปตามประเภทของโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการใช้โปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ตให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาต้องทราบว่าโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ตแต่ละโปรแกรมมีวิธีการใช้งานอย่างไรบ้าง และต้องทราบว่าสารสนเทศที่ต้องการค้นหานั้นมีลักษณะอย่างไร มีขอบข่ายเนื้อหากว้างขวาง หรือแคบขนาดไหน เพื่อจะได้เลือกใช้โปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ตที่ให้บริการตรงกับความต้องการ หากนักศึกษาไม่สามารถทำความเข้าใจกับคุณสมบัติที่แตกต่างกันของโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ตแต่ละโปรแกรมได้ รวมทั้งการเลือกใช้คำค้นหาที่กว้างเกินไปผลลัพธ์ที่ได้จะมีจำนวนมาก แต่มีเนื้อหาหลากหลาย หรือแคบเกินไปผลลัพธ์ที่ได้จะมีจำนวนน้อย และจำกัดเฉพาะด้าน ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาได้รับสารสนเทศไม่ครบถ้วนตามความต้องการในการค้นหาสารสนเทศเพียงครั้งเดียว ถึงแม้ว่าข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีมากมายมหาศาล

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา พบว่า ลำดับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มีลำดับขั้นตอนที่ยังสลับขั้นตอนอยู่ในลำดับที่ 2 และลำดับที่ 3 ซึ่งจะเป็นผลให้การค้นหาสารสนเทศไม่สมบูรณ์ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมสารสนเทศที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศเพื่อการเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น ทุกส่วนในมหาวิทยาลัยต้องช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมสารสนเทศที่พึงประสงค์ ดังนี้

1.1 นักศึกษา ต้องใส่ใจที่จะพัฒนาตนเองให้มีทักษะการค้นหาสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศให้เกิดความชำนาญ เช่น รู้จักการใช้แหล่งสารสนเทศ รู้จักโปรแกรมช่วยค้นบนอินเทอร์เน็ต และรู้จักประเมินสารสนเทศ เป็นต้น

1.2 อาจารย์ผู้สอน ควรส่งเสริม และให้การสนับสนุนการเรียนสอนที่เน้นพัฒนา นักศึกษาให้เกิดทักษะการค้นหาสารสนเทศ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน สารสนเทศ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจใคร่รู้ที่จะพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้

1.3 มหาวิทยาลัย คณะต่าง ๆ และห้องสมุดมหาวิทยาลัย ควรร่วมมือกันเพื่อ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา เช่น การปรับปรุง การบริการสารสนเทศ การจัดสื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และคำแนะนำการค้นหาสารสนเทศ และการเลือกใช้แหล่งสารสนเทศ การอบรมการใช้โปรแกรมช่วยค้นสารสนเทศ และการอบรม ทักษะการรู้สารสนเทศ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยถึงรูปแบบการบริการสารสนเทศ เพื่อพัฒนาพฤติกรรม สารสนเทศของนักศึกษา

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของอาจารย์ผู้สอน หรือผู้ใช้กลุ่มอื่น ๆ เพื่อ ศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมสารสนเทศของกลุ่มดังกล่าว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2546). สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ.
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2531). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนเล่มที่ 12 /เรื่องที่ 2 การศึกษา ประเภทของห้องสมุด. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=12&chap=>
- จิรวรรณ ศรีวงษ์. (2559, มกราคม – มิถุนายน). “พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,” *วิจัยสมาคมห้องสมุด*. 9, 1 : 78 -92.
- ชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ, สมาน ลอยฟ้า และ เพ็ญพันธ์ เพชรศร. (2556, กันยายน – ธันวาคม). “พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น,” *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*. 30, 3 : 157 – 196.
- ญาณ4 อินพรหม. (2551). *พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่ : ปริญญาโทศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เดชดนัย จุ้ยชุม. (2555). การแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่เกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสครินทร์. ปัตตานี : วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสารสนเทศ)มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบเมื่อ 12 มกราคม 2563, จาก <http://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/8953/b/chapter2.pdf>.
- เดชดนัย จุ้ยชุม, ฤทัยชนนี สิทธิชัย และ อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ. (2556, มกราคม – เมษายน). “การแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการรู้สารสนเทศมาตรฐานที่เกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนราธิวาสครินทร์,” *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*. 5, 1 : 79 – 92.
- ธิดารัตน์ สาระพล และคณะ. (2555). สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2562, จาก <http://autano.blogspot.com/2012/01/5html?view=timeslide>
- นงลักษณ์ ยุทธศิลป์เสรี และ สุรีย์ สุทธิสารากร. (2559, กรกฎาคม – ธันวาคม). “พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์,” *วารสารวิถีสังคมมนุษย์*. 4, 2 : 255 - 277.

- แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก <http://home.kku.ac.th/hslib/malee/412731/document/TheoryInformationBehavior.pdf>.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- พิมพ์ อินแบน. (2554). “หน่วยที่ 3 การเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ” ใน เอกสารประกอบการเรียนวิชา 000130 ทักษะการรู้สารสนเทศ. บรรณาธิการโดย เพ็ญพันธ์ เพชรตร และพิมพ์ อินแบน. พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงแก้ไข. ขอนแก่น : สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2562). บริการห้องสมุด. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก http://lib.arit.rmutp.ac.th/?page_ _____. (2563). สถิตินักศึกษาต่าง ๆ . สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2563., จาก <http://regis.rmutp.ac.th>.
- รักษณารวรรณ์ ชูทอง. (2554, กรกฎาคม – ธันวาคม). “การแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,” วารสารสารสนเทศ. 12, 2 : 69 – 78.
- ลี, อเลเน. (2561, พฤศจิกายน). “Siam Organic ขึ้นเกษตรกร 4.0 เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจฐานราก,” **Strtup Thailand**. 4 : 14 -19.
- วชิร ยั่งยืน, คิวนาถ นันทพิชัย และจิตติมา เพชรแก้ว. (2559, มกราคม – มิถุนายน). “ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ : มุมมองสำหรับสภาพแวดล้อมยุคดิจิทัล,” วารสารสารสนเทศศาสตร์และเทคโนโลยี. 6, 1 : 34-44.
- แววตา เตชาทวีวรรณ. (2559). การรู้สารสนเทศสำหรับการเรียบเรียงโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภวรรณ อากกล้า. (2559). พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (ม.ป.ป.). **GEPS 123 พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, จาก <http://elearning.psu.ac.th/courses/195/Chapter2.pdf>
- สำนักวิชาการศึกษาทั่วไป และนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการเรียนการสอน รายวิชา GEH 2201 การพัฒนาตน. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก <https://online.pubhtml5.com/gztl/lcmc/#p=19>

- สุกานดา เจริญวันชัยกุล. (2554). **พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.**
กรุงเทพฯ : ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาวดี สังข์วรรณ. (2559). **พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.** กรุงเทพฯ : ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุมาลี พงศดิลก และ ภิรมศักดิ์ เอ็งฉ้วน. (2560, มีนาคม – เมษายน). “พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,” **เวชศาสตร์ร่วมสมัย.** 61, 2 : 261 – 274.
- อนงค์ อนันตริยเวช. (2548). **พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.** สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, จาก <http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdeid=37733>
- Cronbach, Lee J. (1970). **Essentials of Psychological Testing.** 3 rd ed. New York : Harper.
- Krejcie, Robert V. & Morgan, Daryle W. (1970. Autumn). “Determining Sample Size for Research Activities,” **Journal of Educational and Psychological Measurement.** 30 : 607-610.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

**แบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ต่าง ๆ เช่น ข้อความ ภาพ เสียงที่ผ่านการประมวลผล กลั่นกรองแล้ว เพื่อให้ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ได้ทันที

2. พฤติกรรมสารสนเทศ (Information) หมายถึง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ เพื่อให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งการประเมินและตรวจสอบสารสนเทศ เพื่อสามารถนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ โดยสามารถแบ่งพฤติกรรมได้ ดังนี้ การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ การใช้แหล่งสารสนเทศ การเชื่อมโยงสารสนเทศจากรายการอ้างอิง บรรณานุกรม หรือจุดเชื่อมโยงบนเว็บไซต์ การประเมินสารสนเทศ การติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ รูปแบบสารสนเทศการดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ ซึ่งขั้นสุดท้ายในการค้นหาสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

◀ ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ▶

นางสาวอังคณา แวซอเหาะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ ปี (โปรดระบุ)

3. ชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปีที่ (โปรดระบุ)

4. คณะวิชาที่ศึกษา

☐ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม	☐ เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
☐ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน	☐ บริหารธุรกิจ
☐ สถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ	☐ ศิลปศาสตร์
☐ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	☐ วิศวกรรมศาสตร์
☐ อุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น	

5. ผลการเรียนสะสมภาคเรียนล่าสุด

☐ น้อยกว่า 2.00	☐ 2.00 -2.50	☐ 2.51-3.00
☐ 3.01-3.50	☐ 3.51-4.00	

6. นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศเพื่อ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ประกอบการทำการบ้าน	☐ ประกอบการทำรายงาน
☐ ประกอบการวิจัย/โครงการ/แผนงาน	☐ ติดตามข้อมูลข่าวสาร
☐ เพิ่มพูนความรู้	☐ การทำงานพิเศษ
☐ สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้	☐ พักผ่อนและความบันเทิง
☐ เตรียมตัวก่อนเรียนในแต่ละหัวข้อ	☐ เตรียมตัวในทดสอบ หรือการสอบ
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

7. ความถี่ในการค้นหาข้อมูลต่อสัปดาห์

☐ น้อยกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์	☐ 5-10 ครั้งต่อสัปดาห์
☐ 11-15 ครั้งต่อสัปดาห์	☐ มากกว่า 15 ครั้งต่อสัปดาห์

8. จงเรียงลำดับขั้นตอนการค้นหาสารสนเทศตามที่ใช้จริง หากตัวเลือกใดนักศึกษาไม่ได้ใช้ในการค้นหาสารสนเทศ สามารถข้ามขั้นตอนดังกล่าวได้

- การกำหนดหัวข้อที่ต้องการ
- การสำรวจสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ
- การเลือกหรือแยกแยะสารสนเทศ
- การประเมินสารสนเทศ
- การเชื่อมโยงการค้นหาสารสนเทศ
- ติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ เพิ่มเติม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับพฤติกรรมของนักศึกษามากที่สุด

1. นักศึกษาจะเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการโดยวิธีการต่อไปนี้มาน้อยเพียงใด

การเริ่มต้นการค้นหาสารสนเทศ	ระดับของพฤติกรรม				
	เกือบทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ค่อยได้ใช้	ไม่เคยใช้
1) สอบถามจากอาจารย์ผู้สอน เพื่อน บุคคลภายในครอบครัว					
2) อ่านจากหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์					
3) ค้นหาจากเว็บไซต์					
4) ค้นหาจากฐานข้อมูลภายในห้องสมุด					
5) ค้นหาจากข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง					
6) อื่น ๆ โปรดระบุ.....					

2. นักศึกษาจะใช้แหล่งสารสนเทศต่อไปนีในการรวบรวมสารสนเทศมากที่สุดเพียงใด

การใช้แหล่งสารสนเทศ	ระดับของพฤติกรรม				
	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ค่อย ได้ใช้	ไม่เคยใช้
1) โปรแกรมค้นหาอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Yahoo เป็นต้น					
2) วิกิพีเดีย (Wikipedia)					
3) Web Board เช่น Pantip, Mthai เป็นต้น					
4) Weblog เช่น Oknation , GotoKhow, Wordpress เป็นต้น					
5) เว็บไซต์ของภาครัฐ และเอกชน					
6) ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศภายในห้องสมุด					
7) ฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น Thailis, IEEE, EBSCO HOST เป็นต้น					
8) สอบถามจากบุคคล เช่น อาจารย์ บุคคลภายในครอบครัว เพื่อน เป็นต้น					
9) ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง					
10) อื่น ๆ โปรดระบุ.....					

3. นักศึกษาจะใช้วิธีเชื่อมโยงสารสนเทศเพื่อค้นหาเพิ่มเติมจากแหล่งสารสนเทศเดิม โดยใช้
วิธีการต่อไปนี่มากน้อยเพียงใด

การเชื่อมโยงสารสนเทศ	ระดับของพฤติกรรม				
	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ค่อย ได้ใช้	ไม่เคยใช้
1) รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม					
2) จุดเชื่อมโยง (Link) บนเว็บไซต์					
3) จุดเชื่อมโยงบนโปรแกรมช่วยค้นหาบนอินเทอร์เน็ต (Search Engine) เช่น Google, Yahoo เป็นต้น					
4) จุดเชื่อมโยงบนฐานข้อมูล					
5) อื่น ๆ โปรดระบุ.....					

4. นักศึกษามีวิธีการประเมินสารสนเทศที่ได้รับ โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้หรือไม่

การประเมินสารสนเทศ	ระดับของพฤติกรรม				
	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ค่อย ได้ใช้	ไม่เคยใช้
1) เนื้อหาที่มีแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือได้					
2) เนื้อหาที่มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์					
3) เนื้อหาครบถ้วนตามความต้องการ					
4) ผู้ให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ					
5) เนื้อหาไม่บิดเบือนความเป็นจริง					
6) เนื้อหาน่าเสนอหลายมุมมอง					
7) เนื้อหาระบุผู้เขียน หรือผู้ผลิตชัดเจน					
8) เนื้อหาใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย					
9) นักศึกษาเคยใช้ข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศดังกล่าวอยู่แล้ว					

5. นักศึกษาได้ติดตามสารสนเทศที่สนใจจากช่องทางต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

การติดตามสารสนเทศ	ระดับของพฤติกรรม				
	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ค่อย ได้ใช้	ไม่เคยใช้
1) บุคคลที่รู้จัก เช่น อาจารย์ บุคคลภายในครอบครัว เพื่อน เป็นต้น					
2) สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Weblog, Facebook, Youtube เป็นต้น					
3) สื่อมวลชน เช่น เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น					
4) เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย					
5) เว็บไซต์ของภาครัฐ และเอกชน					
6) ฐานข้อมูลออนไลน์					
7) อื่น ๆ โปรดระบุ.....					

6. สารสนเทศรูปแบบใดบ้างที่นักศึกษานำมาใช้ประโยชน์

รูปแบบสารสนเทศ	ระดับของพฤติกรรม				
	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ค่อย ได้ใช้	ไม่เคยใช้
1) เนื้อหาทั้งหมด					
2) เนื้อหาบางส่วน					
3) รูปภาพ					
4) แผนภูมิ/ตาราง/สถิติ					
5) เสียง					
6) สื่อประสม (ประกอบด้วยข้อความ ภาพ และเสียง)					
7) อื่น ๆ โปรดระบุ.....					

7. เมื่อนักศึกษาได้สารสนเทศครบถ้วนตามความต้องการแล้ว นักศึกษาได้ดำเนินการตามวิธีการต่อไปนี้หรือไม่ เพียงใด

การดำเนินการหลังได้รับสารสนเทศ	ระดับของพฤติกรรม				
	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่ค่อย ได้ใช้	ไม่เคยใช้
1) ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของเนื้อหาอีกครั้ง					
2) วางแผนเพื่อนำข้อมูลไปใช้งานตามวัตถุประสงค์					
3) นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทันที					
4) อื่น ๆ โปรดระบุ.....					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

3.1 ปัญหาในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ

.....

.....

◀ ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ▶

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ นางสาวอังคณา แวซอเหาะ
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3-1021-00938-98-7
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. สถานที่ทำงาน คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ที่อยู่ 86 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา
เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 02-665-3555
E-mail angkhana.w@rmutp.ac.th
5. ประวัติการศึกษา
 - พ.ศ. 2540 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา
 - พ.ศ. 2547 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ